

POJETÍ SKAUTSKÉ VÝCHOVY V ČESKÉ REPUBLICCE Z POHLEDU OLDSKAUTŮ

Bakalářská práce

Studijní program: B7505 – Vychovatelství
Studijní obor: 7505R004 – Pedagogika volného času
Autor práce: **Kristýna Hrubá**
Vedoucí práce: PaedDr. Jitka Jursová, Ph.D.

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI
Fakulta přírodovědně-humanitní a pedagogická
Akademický rok: 2013/2014

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Kristýna Hrubá**
Osobní číslo: **P12000082**
Studijní program: **B7505 Vychovatelství**
Studijní obor: **Pedagogika volného času**
Název tématu: **Pojetí skautské výchovy v České republice z pohledu oldskautů**
Zadávající katedra: **Katedra pedagogiky a psychologie**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

CÍL:

Analyzovat vývojové tendence v pojetí skautské výchovy v našich podmínkách

POŽADAVKY:

Popsat pojetí cílů, obsahu skautské výchovy a skautské výchovné metody, zjistit, v čem může přispět k výchově mladé generace

METODA:

Rozhovory

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná**

Seznam odborné literatury:

BŘICHÁČEK, V. 1991. Poselství skautské výchovy. 1. vyd. Liberec: Skauting. ISBN 80-85421-02-X.

HANZÍK, V. 1990. Průvodce dějinami skautingu. Hradec Králové: Okresní rada Junáka.

SVOJSÍK, A., B. 1991. Základy Junáctví: návod na výchovu české mládeže na základě sira R. Baden-Powella "Scouting" a za laskavého přispění českých odborníků. 3. vyd. Praha: Merkur. ISBN 80-7032-001-X.

ŠVAŘÍČEK, R., ŠEĐOVÁ, K., aj. 2010 Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách. 1. vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-313-0.

Vedoucí bakalářské práce:

PaedDr. Jitka Jursová, Ph.D.

Katedra pedagogiky a psychologie

Datum zadání bakalářské práce: **7. dubna 2014**

Termín odevzdání bakalářské práce: **15. prosince 2014**

doc. RNDr. Miroslav Brzezina, CSc.
děkan

L.S.

doc. PhDr. Tomáš Kasper, Ph.D.
vedoucí katedry

V Liberci dne 7. dubna 2014

Prohlášení

Byla jsem seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím mé bakalářské práce a konzultantem.

Současně čestně prohlašuji, že tištěná verze práce se shoduje s elektronickou verzí, vloženou do IS STAG.

Datum:

Podpis:

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucí své bakalářské práce PaedDr. Jitce Jursové Ph.D., za vedení a dohled nad zpracováním práce, za vstřícnost a podmětné rady.

Dále bych chtěla poděkovat respondentům mého výzkumu za to, že se výzkumu zúčastnili a pomohli mi tak naplnit cíl mé bakalářské práce.

V neposlední řadě bych chtěla poděkovat rodičům za podporu při mém studiu.

Anotace

Cílem této bakalářské práce je analyzovat vývojové tendence v pojetí skautské výchovy u nás. Teoretická část práce stručně popisuje vznik a vývoj skautingu ve světě, vznik a vývoj skautingu na našem území. Okrajově je zde popsán skauting ve světě. Práce se zaměřuje na pojetí výchovy ve skautingu v našich podmínkách.

Výzkum byl proveden kvalitativní metodou – rozhovory, technikou otevřeného kódování. Výzkumná část přináší výsledky rozhovorů. Výzkumem jsem chtěla přinést porovnání názorů tří věkových kategorií oldskautů, jak vnímají vývoj skautské organizace. Výzkumem jsem chtěla zjistit, jaké prvky oldskauti považují v pojetí skautské výchovy za důležité, co jim skautská organizace dala do života a co je naučila. Výsledky rozhovorů poukazují na změny pojetí skautské výchovy. Nicméně pro skautskou organizaci stále zůstává důležitá příroda a pohyb v ní. Silným aspektem je napříč generacemi přátelství a získávání morálních hodnot.

Klíčová slova: skauting, historie skautingu, oldskauti

Abstract

The goal of this thesis is to analyze trends in the concept of scout education in our country. The theoretical part briefly describes the emergence and development of Scouting in the world, the emergence and development of Scouting in our country. Marginally described here scouting in the world. The work focuses on the concept of education in Scouting in our conditions.

The research was done by qualitative methods – interviews, open coding technique. The research part presents the results of interviews. I wanted to bring research comparing views of three age categories Old Scouts how they perceive the development of the Scout organization. By research I wanted to find out what elements are considered in Old Scouts Scout concept of education as important, what is the scout organization learned them. The results of the interviews indicate changes scout concept of education. However, for Scouting organization remains important nature and movement in nature. Strong aspect is friendships across generations and acquisition of moral values.

Keywords: scouting, scouting history, Old Scouts

Obsah

Seznam tabulek	9
Úvod	10
I. TEORETICKÁ ČÁST.....	11
1 Vznik a vývoj skautingu.....	11
1.1 Ve světě	11
1.2 U nás.....	13
1.2.1 Předchůdci skautingu	14
1.2.2 Doba od založení do 1. světové války (1911 – 1919)	15
1.2.3 Doba od Hospodářské krize, přes první zákaz Junáka, do 2. světové války (1919 – 1945)	16
1.2.4 Doba od obnovení Junáka do postupné likvidace režimem (1945 – 1968).....	18
1.2.5 Doba od obnovení do konce 3. zákazu (1968 – 1989)	19
1.2.6 Doba od obnovení po současnost (1989 – současnost).....	20
2 Skauting ve světě.....	22
2.1 Ernest Thompson Seton	22
2.2 Robert Baden-Powell	22
3 Pojetí výchovy ve skautingu	24
3.1 Podle Antonína Benjamína Svojsíka v počátcích skautingu	24
3.1.1 Pobyt v přírodě a umění pozorovati	25
3.1.2 Táboření a noclehování v přírodě.....	26
3.1.3 Fyzický vývoj mládeže, skautování školou práce a rytířství	26
3.1.4 Vliv organizace	27
3.2 Počátky skautingu z pohledu Františka Čády.....	30
3.3 Počátky dívčího skautingu	31
3.4 Odnože skautingu, 1916 – současnost.....	32

3.5 Jiří Wolker, 1916.....	33
3.6 Dnešní podoba.....	33
3.6.1 Skautský program.....	34
3.6.2 Výchovné kategorie.....	35
3.6.3 Skautské projekty	35
3.6.4 Organizační prvky	39
3. 7 Rozdíly v pojetí výchovy ve skautingu od počátku po současnost	42
II. VÝZKUM	44
1 Cíl výzkumu	44
2 Metoda a výzkumný vzorek	45
3 Výzkum	46
3.1 Vyhodnocení výzkumu:	47
4 Diskuze.....	50
Závěr.....	54
Seznam použitých zdrojů	55
Seznam příloh.....	58

Seznam tabulek

Tabulka č. 1: Co nebo kdo Tě přivedl do skauta?

Tabulka č. 2: Co bylo v té době, kdy jsi začal/a navštěvovat skautskou organizaci důležité?

Tabulka č. 3: Stýkáš se s přáteli, se kterými jsi se seznámil/a ve skautu?

Tabulka č. 4: Co Tě skauting naučil, v čem Tě ovlivnil, co Ti dával?

Tabulka č. 5: Co by měl skaut dětem dávat bez ohledu na dobu?

Tabulka č. 6: Na co by se měl dnešní skauting zaměřit?

Tabulka č. 7: Jak dnes skaut vychovává mladou generaci, jací dnešní skauti jsou?

Tabulka č. 8: Myšlenky, které se ze skauta vytrácí, ale dříve byly důležité?

Úvod

Cílem této bakalářské práce je analyzovat vývojové tendence v pojetí skautské výchovy u nás.

Jsem členkou skautské organizace již několik let, proto se zamýšlím nad tím, jak se skautská organizace vyvíjí a jak se mění pojetí skautské výchovy v průběhu let. Malou inspirací mi snad byl projekt Skautské století, ve kterém jsou zapojeni oldskauti a hovoří o skautingu, jak skauting vypadal dříve. Je přínosné zjistit, jak se skauting měnil vlivem historických událostí a vlivem měnící se společnosti. Zaměřila jsem se na 3 věkové kategorie oldskautů, jenž navštěvovali skautskou organizaci v obdobích, která jsou v naší historii zásadní a zlomová.

Teoretická část mé bakalářské práce je věnována vzniku a vývoji skautingu. Velmi stručně je zde popsána historie skautingu ve světě. Vznik a vývoj skautingu na našem území je v práci rozepsán podrobněji. Dále jsou v teoretické části zmíněni zakladatelé skautingu. Poslední kapitola teoretické části je věnována pojetí výchovy ve skautingu. V práci je popsáno pojetí výchovy ve skautingu v začátcích našeho skautingu, v dívčím skautingu, uvedeny jsou odnože skautingu a také dnešní podoba skautingu. Na konci teoretické části se zamýšlím nad rozdíly v pojetí skautské výchovy od založení až po současnost.

V praktické části se zaměřuji na 3 věkové kategorie oldskautů. Věkové kategorie jsem určila následovně: první kategorie zažila skauting v roce 1945 a poválečném období, druhá kategorie zažila skauting v roce 1968 a poslední sledovaná kategorie zažila skauting po roce 1989. Formou rozhovorů jsem zjišťovala, jak oldskauti viděli dobu, ve které navštěvovali skautskou organizaci jako děti, jaké prvky skautské výchovy považují za důležité a v neposlední řadě, jak vnímají změny ve skautské organizaci.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 Vznik a vývoj skautingu

V roce 1907 uspořádal Robert Baden-Powell první skautský tábor. Tábor se uskutečnil v Anglii na ostrově Brownsea. Baden-Powell se uspořádáním prvního tábora postaral o vznik fenoménu, který následně ovlivnil životy milionů lidí. (Junák – svaz skautů a skautek ČR 2015)

1.1 Ve světě

Skauting je výchova přirozená a klade důraz na pobyt a lásku k přírodě. François Rabelais stanoví v 16. století požadavky přirozené výchovy ve svém románu Gargantua a Pantagruel. Vychovávat se má v přírodě, pro přírodu a ve shodě s přírodou. (Klofáč 1991, s. 15)

V 17. století navazuje na myšlenku Rabelaise Jan Amos Komenský. Říká, že rozumný vychovatel by se měl řídit přírodou. (Klofáč 1991, s. 16)

V 18. Století klade důraz na přirozenost ve výchově Jean-Jacques Rousseau. Filozof volá po návratu k přírodě, tvrdí, že není potřeba se jen učit z paměti, ale také vychovávat. K tomuto názoru se připojuje Johann Heinrich Pestalozzi. (Klofáč 1991, s. 16)

Po tom, co v roce 1908 vyšla kniha Scouting for boys, vznikají skautské oddíly v Anglii, Kanadě, Austrálii, na Novém Zélandu. V roce 1909 v Indii, Chile, Argentíně, Brazílii a také v Evropě v Belgii, Holandsku, Francii, Dánsku, Norsku a Švédsku. V roce 1910 přichází skauting do Spojených států a v roce 1911 do Ruska. (Nagy 1999, s. 41)

Roku 1909 se koná v Anglii celonárodní skautské setkání. Účastnili se povětšinou chlapci, ale objevily se i dívky. Dívky se obracejí na Baden-Powella a prosí o založení dívčího skautingu. Baden-Powell pověřuje svou sestru, aby se věnovala dívčímu skautingu, ale příručka Girl Guiding vychází až v roce 1918. Na konci roku 1909 je ve Spojeném království přes 100 000 skautů a vůdců. (Nagy 1999, s. 39 – 40)

V roce 1913 se koná první mezinárodní skautský tábor v Birminghamu. Účastnilo se víc než 30 000 skautů převážně z Británie, ale také z Polska, Rakouska, Maďarska,

Německa, Španělska, Itálie, Holandska, Francie, Belgie, Norska, Dánska, Švédsko a Číny. (Nagy 1999, s. 48 – 49)

Roku 1914 vytváří Baden-Powell plán činnosti pro chlapce ve věku od 8 do 11 let. Plán je uzpůsoben tak, aby chlapce tohoto věku fyzicky nepřetěžoval a také, aby nezaháněl starší chlapce, kteří by se věnovali stejným aktivitám jako mladší. Baden-Powell se inspiroval Knihou džunglí a přizpůsobil jí vzdělávací část knihy. (Nagy 1999, s. 47 – 48)

Po vypuknutí první světové války je všeobecné přesvědčení o tom, že skauting zanikne v Británii i v zámoří. Nastal však pravý opak. Skautští vůdci sloužili vlasti na bitevním poli. Mladší skauti dělali hlídače, spojky, listonoše, dárce krve, uklízeli nebo sklízeli úrodu. (Nagy 1999, s. 50)

Roku 1920 se konala Mezinárodní konference vůdců a po ní první světové Jamboree. (Nagy 1999, s. 55) První i následující Jamboree nabízela tradiční skautské aktivity a zábavy: hry, zpěv, táborové ohně, konstrukci táborových staveb, vyměňovaly se adresy a navazovala přátelství na celý život. (Nagy 1999, s. 86) Skauting se stával organizovaným hnutím navzdory tomu, že Baden-Powell měl k takovým hnutím odpor. (Nagy 1999, s. 55)

V roce 1922 vychází kniha *Rovering for Success*, kterou Baden-Powell napsal pro rovery, chlapce ve věku patnáct až osmnáct let a také pro mladé lidi hledající úspěch. (Nagy 1999, s. 58)

Roku 1924 se koná Mezinárodní konference a světové Jamboree, kterého účastní více jak 5 000 skautů z 35 zemí. (Nagy 1999, s. 59)

Před vypuknutím druhé světové války v roce 1939, bylo na světě více jak 3 miliony skautů ve 47 zemích. Skautští vedoucí byli povoláni do armády a ti mladší konali civilní službu. Roku 1940 bylo skautské hnutí zakázáno v Belgii, Řecku, Lucembursku, Nizozemí, Francii, Norsku, Bulharsku, Estonsku, Íránu, Japonsku, Litvě, Lotyšsku, Jugoslávii a protektorátu Čechy a Morava. (Nagy 1999, s. 69)

Po válce bylo na světě přes 4 miliony skautů ve 43 zemích. (Nagy 1999, s. 71) V roce 1950 se členem světové skautské organizace stávají opět Itálie a Německo.

(Nagy 1999, s. 81) Počet skautů neustále rostl. V roce 1950 jich bylo přes 5 miliónů, v roce 1954 přes 6 miliónů a v roce 1958 přes 8 miliónů. (Nagy 1999, s. 80)

V roce 1955 se koná poprvé jamboree mimo Evropu a to v Kanadě. (Nagy 1999, s. 84)

Světová skautská jamboree se v následujících letech konají po dvou až osmi letech. Členská základna stále roste.

V šedesátých, sedmdesátých a osmdesátých letech získávají mnohé země nezávislost. Skauting se vyvíjí i v rozvojových zemích. Program každé země se odvíjí podle potřeb komunity v dané zemi. Výchovu na míru nabízejí skauti po celém světě. (WOSM 2015)

Do roku 1990 se skauting obnovil ve všech zemích, kde existoval před druhou světovou válkou. V tuto dobu se jednalo o země spadající pod SSSR. (WOSM 2015)

V roce 2007 hnutí oslavilo své sté výročí. To, co začalo jako malý tábor na ostrově Brownsea, je dnes rostoucí hnutí s členy v téměř každé zemi na světě. Díky jedinečné kombinaci dobrodružství, vzdělávání a zábavy se skauting dokáže neustále obnovovat a přizpůsobovat měnícímu se světu. Skauting je pro mladé lidi inspirací, aby se stali aktivní občané a motivuje je k vytváření lepšího světa. (WOSM 2015)

1.2 U nás

Do českých zemí přivedl skautskou myšlenku profesor Antonín Benjamín Svojsík. Český skauting se během světových válek a totalit potýkal se zákazy své činnosti. Dnes má za sebou přes 20 let souvislé existence, což je druhé nejdelší období nepřetržité činnosti. (Junák – svaz skautů a skautek ČR 2015)

V roce 1911 přijíždí Svojsík do Londýna, aby se setkal s anglickými skauty. Objevil články o skautingu v časopisech. Pořídil si knihu Roberta Baden-Powella Scouting for boys. (Janka 2009, s. 56)

Nejprve byli skauti humorně zobrazováni s korunami z orlích per na hlavě. Skauti díky tomuto zobrazení působili jako rozjívění kluci, hrající si na indiány a čtoucí krváky. Tvrdilo se, že Svojsík by měl své svěřence učit způsobům a ochraně přírody. Přesně o to Svojsík usiloval, ale nikdo mu nevěřil. (Janka 2009, s. 59)

1.2.1 Předchůdci skautingu

Na počátku minulého století byla výchova mládeže záležitostí hlavně rodičů a školy. Podíl na výchově měla církev či tělovýchovné spolky. Církev se zaměřovala na sféru duchovní. Rozvoj fyzické vyspělosti měly na starosti tělocvičné spolky, ale zaměřovaly se spíše na dospělé. Jedná se hlavně o Sokola, DTJ – Dělnická výchovná jednota a katolická tělovýchovná organizace Orel. Sokol sdružoval převážně dospělé členy a nabízel především nářadový tělocvik, výlety do přírody a soustředil se na upevňování národního uvědomění. DTJ měly program podobný, zaměřený více na proletářskou mládež. Orel obohatil náboženskou výchovu o činnost mimo kostely a chtěl mládež chránit před pokrokářským Sokolem a levicovými DTJ. (Šantora 2012, s. 18)

Mimo ideje dříve zmíněných spolků byla činnost feriálních osad – charitativních zařízení pro chudé městské děti. Kolonie se o prázdninách umísťovaly na venkově, děti měly pravidelnou stravu, pohyb na čerstvém vzduchu a různorodou aktivní činnost. Pro dorost fungoval i Klub českých turistů. Objevovaly se i menší spolky a instituce, ale ty neměly na většinu mládeže výchovný vliv. (Šantora 2012, s. 18)

Neorganizovaná mládež pomalu dostávala do rukou literaturu, odpovídající věku, plnou dobrodružství, romantiky a návratu k přírodě. Tyto knihy četli zejména chlapečci a jednalo se především o Robinsona Crusoea, Verneovky, cestopisy, později knihy Setona, Londona, Kiplinga atd.. Při četbě se vydávali ve své fantazii po dobrodružných stezkách a právě teď nastala ta vhodná chvíle pro nastoupení skautingu na scénu. (Šantora 2012, s. 18)

Skauting se šířil Evropou a první zmínky se začaly objevovat v našich podmínkách. V Německu vyšel překlad Baden-Powellovy příručky *Scouting for boys*. Dílo *Das Pfadfinderbuch* podpořily vojenské kruhy, které usilovaly o zavedení předvojenské výchovy pod vedením armády do škol ve vyšších třídách. Rakousko-uherské ministerstvo kultury a vyučování zařadilo knihu ještě před prázdninami 1911 do osnov pro tělocvik a hry na středních školách. (Šantora 2012, s. 18)

Antonín Benjamín Svojsík o skautech slyšel poprvé v roce 1909. Začal se o skauting zajímat více. Na jaře roku 1911 dělal podle vzorů ze zahraničí první pokusy se svými žáky. Nespokojil se jen se čtením *Scouting for boys*, ale sám se o prázdninách roku 1911 vydal do Anglie. Díky osobnímu setkání s anglickými skauty věděl, o co Baden-Powellovi šlo a udělal si jasnou představu o novém hnutí. Svojsík se s místními kluky

připravoval podle Scouting for boys, aby mohl představit nové metody výchovy mládeže. (Šantora 2012, s. 19)

V sousedních státech skauting zakládali vojáci. Pro naše podmínky je charakteristické, že skauting zakládali pedagogové. V této době jen hrstka lidí rozpoznala, že se nejedná jen o tělesný rozvoj, ale o nový, zásadní systém výchovy mládeže. Za zrod českého skautingu považujeme Svojsíkovu cestu do Anglie, tedy rok 1911. (Šantora 2012, s. 19)

1.2.2 Doba od založení do 1. světové války (1911 – 1919)

Na začátku roku 1911 založil Svojsík pokusný skautský oddíl. První výpravy se uskutečnily do Prokopského údolí za Prahou. Roku 1912 Svojsík vynechal v názvu svého oddílu slovo pokusný a založil skautský odbor při Svazu spolků pro tělesnou výchovu. V květnu 1912 vydal Základy junáctví. O prázdninách téhož roku se vydal se svým oddílem na první skautský tábor na Českomoravskou vysočinu. (Janka 2009, s. 58)

Oddíl šel na tábor pěšky. Věci nezbytné na táboření měli naložené na dvoukoláku, při jehož tlačení se střídali. Zastavili se u Orlovské myslivny nedaleko hradu Lipnice. (Janka 2009, s. 58)

Skauting se šířil velmi rychle a už v roce 1912 vznikaly další skautské oddíly v Jičíně, Domažlicích, Kutné Hoře a dalších městech. (Janka 2009, s. 58)

Svojsík vyzval osobnosti tehdejší doby, aby mu skauting pochválili. Učinili tak univerzitní profesor T. G. Masaryk, spisovatel Alois Jirásek, lékař a univerzitní profesor Josef Thomayer. (Janka 2009, s. 58)

Svojsík psal o skautingu do novin a časopisů, pořádal přednášky o skautingu. Tam, kde ho nepozvali připomenul, že udělali chybu. (Janka 2009, s. 58)

Vznikla první lesní škola – jednalo se o přednášky pro budoucí rádce družin a vedoucí oddílů. (Janka 2009, s. 58)

Před vypuknutím první světové války se Junák – Český skaut osamostatnil. Měl vlastní stanovy a v jeho v čele stál Svojsík. Na začátku roku 1915 vyšel první skautský časopis Junák a začaly vznikat první dívčí oddíly. (Janka 2009, s. 59)

První světová válka činnost Junáka narušila, ale činnost neustala. Projevil se úbytek školených skautských vůdců, kluboven, prostředků, jídla, peněz a mnoha dalších. Spoje měly zpoždění nebo vůbec nejdely, což mělo vliv na pořádání výprav. (Šantora 2012, s. 57)

Na konci první světové války se skauti přihlásili v Praze do strážní, kurýrní a poštovní služby. Díky tomuto počínu vznikly skautské známky, které byly prvními známkami v nové republice a zároveň prvními skautskými známkami na světě. (Janka 2009, s. 59)

Chtěla bych vyzdvihnout, že se Junák během války podílel na mnoha dobročinných projektech. Spolupracoval s charitou, zřizovaly se vývařovny a ohřívárny, zakládaly se fondy. Skauti navštěvovali zámožné rodiny a vybírali od nich vše, co mohla rodina postrádat a ještě se hodilo potřebným. Skauti pořádali propagační tábory, jejich návštěvníci přispívali na dobročinné účely. (Janka 2009, s. 59)

1.2.3 Doba od Hospodářské krize, přes první zákaz Junáka, do 2. světové války (1919 – 1945)

Po válce se skauting v našich podmínkách rozvíjel, Svojsík se stal významným a také nepřehlédnutelným. Jezdil přednášet o skautingu do zahraničí, jednal s protektorem skautů, kterým byl prezident republiky a poskytoval rozhovory novinářům. Zkrátka mluvil o skautingu veřejně. (Janka 2009, s. 59)

Skauting má slušně nakročeno. Krize jsou zažehnány, vedoucí jsou více vzdělání a zkušenější. Díky těmto faktorům se skautská organizace rozrůstá. Svojsíkovi vychází druhé vydání Organizace, které obsahuje zkoušky všech výchovných kategorií a poprvé se v knize objevují roveři.

Celý svět zachvátila celosvětová hospodářská krize (1929). Krize dolehla zejména na nižší vrstvy. Svaz junáků-skautů na to reagoval založením podpůrných fondů a sbírek, aby mohli skautskou organizaci navštěvovat i ti nejchudší. (Šantora 2012, s. 96)

Na počátku 30. let u nás začal působit katolický skauting, vznikaly první oddíly složené z ministrantů. Pozadu nebyli ani židovští skauti, kteří se klonili spíše k Setonově pojetí skautingu. Na počátku 30. let roste počet skautek. Usilují o samostatnost, což se jim povede v roce 1935. Jméno organizace je změněno na Svaz junáků-skautů a skautek RČS. (Šantora 2012, s. 98 – 99)

Podzim roku 1938 nebyl radostný ani pro svět a ani pro skauting. V Rusku nahrazují skauty pionýři, v Německu Hitlerjugend. V září 1938 je Svojsík, na své poslední cestě doprovázen třemi tisíci skautů a skautek. 30. září byl přijat mnichovský diktát naší vládou. Z pohraničí odcházejí i skauti a skautky. Skauti z celé republiky se snaží uprchlíkům pomáhat a poskytují své klubovny, nádoby a mnoho dalších potřebných věcí. Majetek Svazu skautů přebírají Hitlerjugend. V prosinci 1938 je svolán valný sjezd a Svaz junáků-skautů a skautek RČS ukončuje svou činnost a začíná přípravu na nový spolek Junák. (Šantora 2012, s. 101)

Junák – ústředí junácké výchovy byl založen v lednu 1939. I když se Československo potýkalo po vypuknutí války s problémy, Junák se snažil sdružovat mládež, vychovávat ji a pečovat o ni, jak měl ve zvyku. Byly psány skautské hry, které amatérsky hrály oddíly. V létě 1940 se uskutečnilo stejné množství táborů jako v předchozím roce. Junák byl nacisty kontrolován, nesměl používat svou symboliku, kroje, vztyčování vlajky na táboře a mnoho dalších zvyklostí. Gestapo kontrolovalo tábory. Za nesplnění podmínek byli vedoucí zatýkáni a tábory rozháněny. Proto bylo několik táborů předčasně ukončeno. (Šantora 2012, s. 118 – 120)

28. října 1940 byl K. H. Frankem rozpuštěn Junák. Gestapo likvidovalo a rozkrádalo majetek Junáka. Přesto skauting nezanikl, ale byl ochromen. Skautské oddíly fungovaly ilegálně pod záštitou Klubu českých turistů, sportovních klubů a trampských osad. V roce 1942 vzniklo Kuratorium pro výchovu mládeže v Čechách a na Moravě, které dávalo za vzor Hitlerjugend. (Šantora 2012, s. 120 – 121)

Skauti tvořili významné části odboje. Zakládali svoje a přidávali se do již založených. Z odbojů vznikaly i významné zpravodajské brigády. Jelikož uvnitř brigád byla dodržována přísná pravidla a kázeň, nikdy je Gestapo neodhalilo. (Šantora 2012, s. 121) Skautský odboj pomáhal při přechodu hranic vojákům, politikům, židům i antifašistům. (Šantora 2012, s. 122)

4. května 1945 se začátkem Pražského povstání se obnovila i činnost Junáka. Skautky pomáhaly u červeného kříže, skauti stavěli barikády, dělali kurýry a záchranáře. Skauti se účastnili těžkých bojů o rozhlas. Roku 1946 byla postavena kamenná mohyla na hřebeni Ivančena na památku zastřelených skautů. Skauti k této mohyle chodí dodnes kolem 24. dubna – svátku všech skautů a mohyla se neustále rozrůstá. (Šantora 2012, s. 123)

V letech 1945 – 1948 bylo vydáno 2 500 Junáckých křížů těm, kteří působili v odboji nebo se zúčastnili povstání. In memoriam dostalo vyznamenání více jak 600 skautů, kteří položili své životy. Řada skautů dostala též vysoká státní vyznamenání – Válečné kříže nebo medaile Za statečnost a Za zásluhy. (Šantora 2012, s. 123)

Počet skautů se zvyšoval díky skautům, co byli v odboji i díky dobrodružným románům. Děti bylo více, ale byla potřeba vyškolit nové činovníky, kterých byl naopak nedostatek. V létě 1945 se konaly první tábory, ale většinou ne s klasickým táborovým programem. Skauti pomáhali při žních, sklizních chmele, v lese. (Šantora 2012, s. 138 – 139)

1.2.4 Doba od obnovení Junáka do postupné likvidace režimem (1945 – 1968)

KŠČ chtěla, aby Junák byl členem Svazu české mládeže. Skauti nechtěli, ale tehdejší režim začal likvidovat nejprve oddíly s náboženským zaměřením a Junák se pod tlakem stal členem SČM. (Šantora 2012, s. 138 – 139)

Rok 1946 byl nazván skauty jako Svojsíkův rok, pro upomenutí 70. výročí narození Svojsíka a konal se první Svojsíkův závod. Na další závod se čekalo více než 20 let, ale i přes to tato tradice trvá dodnes. (Šantora 2012, s. 140)

V Junáku se vedou spory. Část členů chce vystoupit z SČM a osamostatnit organizaci, ale jsou zde i skauti-komunisté, kteří jsou proti. V lednu 1948 se odhlasovalo vystoupení Junáka z SČM, ale na konci února došlo ke komunistickému převratu. Skautské ústředí bylo obsazeno skauty komunisty, Junák se přihlásil k politice KSČ a takto se organizace ocitla pod mocí strany. (Šantora 2012, s. 142 – 143)

KSČ udělala z Junáka organizací jen pro mládež do 15 let, starší členové museli vstoupit do SČM nebo organizaci opustit. Oddíly se rozpouštěly nebo začaly fungovat ilegálně. (Šantora 2012, s. 158)

Okolo roku 1948 se rozhodlo, že činnost Junáka se musí postupně omezit, až úplně zanikne. Místo Junáka měla mládež vychovávat pionýrská organizace. Skauti bojovali proti režimu a založili odbojovou organizaci Obrana republiky. Činnost odboje se prozradila a většina členů skončila ve vězení. (Šantora 2012, s. 158)

V dubnu 1949 byla založena Pionýrská organizace. Byly likvidovány skautské časopisy a knihy se skautskou tematikou. Vzniklo opět skautské exilové centrum. Skauti

byli vyslýcháni a zatýkáni ještě i v padesátých letech. Někteří skauti byli popraveni, jiní umírali v nelítostných podmínkách pracovních lágrů. Mnoho dalších bylo pronásledováno mimosoudně, například propuštěním z práce. V roce 1964 je založen skautský oddíl Psohlavců. Postupně se přidávaly další oddíly hlásící se ke skautingu. Na přelomu let 1967 a 1968 byl cítit ve vzduchu proces demokratizace a obnovení skautingu bylo očekávané. (Šantora 2012, s. 162 – 163)

1.2.5 Doba od obnovení do konce 3. zákazu (1968 – 1989)

Na začátku roku 1968 byla na ÚV KSČ zaslána žádost o obnovení Junáka, na dopis nikdo neodpověděl. O slovo se hlásí Psohlavci, prohlašující se za skauty. K Psohlavcům se velmi rychle přidávají další oddíly. Na konci března 1968 činovníci jednájí o obnově skautingu. Mládež měla o skauting veliký zájem. Junák měl zkušené starší činovníky, ale chyběla mladší generace vůdců a také klubovny. Připravovaly se metodické příručky a kurzy pro mladé činovníky. Znovu začal vycházet časopis Skaut-Junák. (Šantora 2012, s. 178 – 179)

V létě 1968 se konalo 380 letních táborů, což je obdivuhodné, protože Junák fungoval jen krátký čas. Rozšiřovala se střediska, přibývaly nové oddíly, konaly se lesní školy pro činovníky. Mnohé tábory a lesní školy byly rozpuštěny po vpádu vojsk Varšavské smlouvy na naše území. Domov opouštělo mnoho skautů, mnoho z nich se zapojilo do činnosti exilových oddílů. Na našem území se konal sněm Junáka, který ukončil činnost křesťanských skautů, rozpustil kmen dospělých a schválil vstup do Sdružení organizací dětí a mládeže, které mělo nahradit ČSM. I přes neblahé tušení některých skautů se organizace rozšiřovala. V roce 1969 se po mnohaleté pauze konal Svojsíkův závod. V roce 1969 začala normalizace a za negativní jev byla považována obnova Junáka. Ve vedení Junáka se opět objevují skauti komunisté. (Šantora 2012, s. 180 – 181)

Od února 1970 začíná cílená likvidace Junáka. Skauti, kteří se neztotožňují s režimem rezignují na funkce ve vedení organizace. Junáka začíná opět ovládat KSČ. I přesto se v létě 1970 koná 1138 letních táborů a několik kurzů lesních škol. Skauti pomáhají při výstavbě SOS vesničky pro opuštěné děti. Činnost Junáka byla ukončena 1. září 1970. Majetek organizace byl dán pionýrské organizaci, některé menší oddíly si majetek udržely tím, že se registrovaly jako turistické oddíly mládeže. (Šantora 2012, s. 183)

Skautské oddíly měly po zákazu několik možností. Mohly se přidat pod pionýra nebo jinou mládežnickou organizaci, fungovat v ilegalitě nebo svou činnost ukončit. Mnoho skautských oddílů se přidalo pod Turistické oddíly mládeže (TOM), který pod sebou sdružoval několik skupin a tím vytvářel střediska. TOM umožňoval oddílům vlastní výchovný systém, stezky, nováčkovské zkoušky a určitou podobu slibu. Skauting byl ještě v jisté podobě možný u ochránců přírody, v hasičském dorostu, Svazarmu, ve stanicích mladých turistů a podobně. (Šantora 2012, s. 198 – 199)

Podstatný rozdíl oproti padesátým létům byl v menší roztržitosti oddílů a v možnosti setkávání jednotlivých skupin. Probíhaly tradiční skautské akce (Ivančena), nejčastěji je zastřešoval TOM. Velice významné pro normalizační skauting bylo založení Ligy roverských kmenů. Roveři v září 1971 zahalili podstavec busty Svojsíka na Vyšehradě statní vlajkou a přidali nápis „Skauting vylučuje totalitu – totalita vylučuje skauting.“. Tento happening se stal jasným důkazem, že skauting nelze umlčet. (Šantora 2012, s. 200 – 201)

Skauting v ilegalitě byl nejrizikovější, ale přesto kvetl. Nejvíce byl rozšířený v malých městech a na venkově, kde se lidé dobře znali. Nováčky přiváděli členové oddílu a ručili za ně. (Šantora 2012, s. 202)

V polovině 80. let nastupuje nové vedení Sovětského svazu. Částečně se uvolnila zakázaná tvorba, znovu vychází Foglarovky a mnoho dalších knih. (Šantora 2012, s. 203)

1.2.6 Doba od obnovení po současnost (1989 – současnost)

Nejvýznamnější zlom nastal v roce 1989. K celorepublikovému vzdoru se připojuje i ilegální skautská skupina, která připravila scénář obnovy Junáka. Po rozehnutí studentské manifestace 17. listopadu 1989 odstupuje KSČ. Hned po této události je sepsán text Sedmibodového prohlášení pro obnovu skautingu. Byla zřízena Skautská informační kancelář, kam docházeli činovníci z celé republiky obnovovat činnost. Junák byl oficiálně obnoven 2. prosince 1989 v Městské knihovně v Praze. (Šantora 2012, s. 203)

Náš skauting se vrátil do mezinárodních společenství a hostil mnoho mezinárodních srazů a jednání. Na sněmu Junáka byl ustanoven dokument s názvem Strategie Junáka

do roku 2005. Následně je impulzem pro inovaci skautského výchovného programu dokument Charta českého skautingu vydaný v roce 2005. (Šantora 2012, s. 220 – 221)

Po pádu železné opony se skautům otevírá brána do zahraničí a získávají zahraniční kontakty. Na našem území se konají evropská a středoevropská setkání. Naši skauti se po dlouhé době mohou účastnit jamboree – mezinárodního skautského setkání. Pozadu nezůstávají ani domácí akce. Koná se několik celorepublikových setkání, která se pořádají dodnes. (Šantora 2012, s. 221)

Rozvíjí se vzdělávání činovníků, Junák nabízí rozmanité kurzy, lesní školy a další vzdělávací akce. Junák reaguje na generaci činovníků, společenské fenomény a způsoby výchovy a podle toho mění své vzdělávání. Od počátku českého skautingu stále zůstává vůdcovská zkouška. (Šantora 2012, s. 222)

2 Skauting ve světě

Skautské hnutí existuje ve 216 zemích a teritoriích světa. Na světě je přes 40 milionů skautů, všichni skauti sdílejí stejné hodnoty. (Junák – svaz skautů a skautek ČR 2015) „*Smyslem skautingu je skrze rozvoj jednotlivce tvořit lepší svět. Tomu pomáhá i setkávání napříč kulturami, překonávání jazykových bariér a poznávání cizích národů.*“ (Junák – svaz skautů a skautek ČR 2015)

„*Celá společnost se za sto let významně proměnila. Důležitost hodnot, na kterých si skauting zakládal již na počátku 20. století, však přetrvala.*“ (Junák – svaz skautů a skautek ČR 2015)

2.1 Ernest Thompson Seton

Ernest Thompson Seton je zakladatelem dvou celosvětových hnutí: skautingu a woodcraftu. V roce 1901 začal Seton uveřejňovat návody na vznik woodcraftu v časopise Ladies Home Journal. (Raška 2012, s. 34 – 35)

V roce 1903 vydává v Ladies Home Journal na pokračování Dva divochy, ti poté vyjdou knižně. Jedná se o další návod, jak uvést woodcraft v život. Ideál je indián, zvířata, děti a divočina v jednom. Na základě Dvou divochů vzniká 60 kmenů Woodcrafterských indiánů. (Raška 2012, s. 48)

V letech 1916 – 1917 je Setonem zakládána Americká liga lesní moudrosti. (Raška 2012, s. 48) Okolo dvacátých let dvacátého století v Americe liga lesní moudrosti upadá a Seton se přemísťuje z východu na jihozápad. V roce 1938 měla Americká liga lesní moudrosti 80 tisíc členů. O tom, jak liga fungovala ve válečných letech nejsou dochované zprávy. Po Setonově smrti v roce 1946 přebírají myšlenky ligy skauti. (Raška 2012, s. 49)

Baden-Powell kontaktuje Setona v roce 1905, že by chtěl woodrafterské podmínky modifikovat pro evropské poměry. Seton souhlasil, ale výsledkem nebyl potěšen. Stručně shrnuje svoje pocity větou (Raška 2012, s. 37): „*Mým záměrem bylo dělat z nich (skautů) muže, Baden-Powellovým – vojáky.*“ (Raška 2012, s. 37)

2.2 Robert Baden-Powell

V roce 1907 připravuje svoji knihu Scouting for boys k vydání, ale nejprve ji chce zkusit na chlapcích samotných. Proto se vydává na ostrov Brownsea a bere s sebou syny

známých a především chlapce z chudinských čtvrtí Londýna. Podařilo se mu shromáždit asi 20 chlapců. Život pod širým nebem za každého počasí byl pro chlapce něčím novým. Večer u táborového ohně poslouchali příběhy a zpívali písně. Právě nyní se začaly psát dějiny skautingu. (Nagy 1999, s. 34 – 35)

V roce 1908 se Baden-Powell vydává poprvé časopis The Scout, který vychází jednou týdně. Téhož roku po úpravách, na základě práce s chlapci konečně vychází Scouting for boys. Kniha se stala bestsellerem a byla vydána v tolika jazycích jako Bible. Baden-Powell chtěl v knize nabídnout chlapcům co nejvíce různorodých činností, hlavně pod širým nebem. Kniha se nelíbila pedagogům a byla jimi kritizována, ale Baden-Powell mluvil řečí chlapců, kteří jí rozuměli. (Nagy 1999, s. 37 – 38)

Baden-Powellovi je roku 1929 udělen dědičný šlechtický titul. Královská pocta se dostala nejen zakladateli skautingu, ale i skautingu jako celku. (Nagy 1999, s. 62)

Baden-Powell rozuměl potřebám a problémům mladých lidí a také uměl uskutečňovat jejich sny. Zakladatel skautingu pevně ustanovil rysy skautského hnutí: *„Pozorování, z něhož je nutné vyvodit závěry, a nad tím vším hra, která měla být později znovu objevena tvůrci simulačních her určených ke strategickým, vojenským, manažerským výcvikovým účelům. Příroda byla klíčovým heslem, které se jako nit táhlo celou skautskou filosofií, znamenala svět, ve kterém mohly být sny a touhy dospívajících naplňovány k jejich vlastnímu prospěchu.“* (Nagy 1999, s. 41 – 42) Díky tomu dominoval skautingu až do své smrti v roce 1941. (Nagy 1999, s. 41 – 42)

Mladí skauti žili s myšlenkou, že mají denně udělat jeden dobrý skutek. Nejednalo se o nátlak ze strany rodičů nebo školy, ale naopak o radost ze seberozvoje a sebevýchovy bez použití trestů a nátlaků. Mládež byla připravena žít podle skautského kodexu. (Nagy 1999, s. 42)

3 Pojetí výchovy ve skautingu

Junák – svaz skautů a skautek ČR je největší výchovná organizace u nás. Má přes 50 tisíc členů, z toho asi 30 tisíc dětí, všichni členové jsou součástí 2 113 oddílů. Oddíl je základní jednotkou, kterou tvoří zpravidla 15–30 dětí a skupina vedoucích. Posláním práce oddílů je podporovat rozvoj osobnosti dětí a mladých lidí. (Junák – svaz skautů a skautek ČR 2015)

Skautská organizace funguje díky více než 7 000 dobrovolníků tzv. činovníků. Přibližně 4 000 z nich pracuje přímo s dětmi v oddílech. Junák má propracovaný vzdělávací systém. (Junák – svaz skautů a skautek ČR 2015)

Většinu výchovných nástrojů český skauting převzal od Baden-Powella. Romantiku, přirozenost a inspiraci indiány si díky zásluze Svojsíka, Seiferta a později Zapletala uchoval a asi jako jediný na světě praktikuje dodnes. (Šantora 2012, s. 20)

3.1 Podle Antonína Benjamína Svojsíka v počátcích skautingu

Svojsík už na konci devatenáctého století jako student jezdil na prázdninové toulky a přenocoval pod širým nebem. V této době pod šitým nebem přespávali jen vandráci. (Janka 2009, s. 56)

Svojsík se vyjadřuje, že netuší, kdo má větší zásluhy na podobě našeho skautingu. Podle jeho názorů romantičnost, poetičnost a láska k přírodě jsou zásluhou Setona. Pořádek, kázeň a organizace zásluhou Baden-Powella. (Janka 2009, s. 56)

Skauting hlásá návrat k přírodě, zdravému primitivismu, vychovává školou práce. Tímto se podle Svojsíka přibližuje životu domorodců, proto je dává junáku za příklad a myslí si, že mu jsou nejlepším vzorem. Již v roce 1912 se tvrdilo, že naše mládež nemá vrozenou praktičnost, pracovitost a opravdovost. Naopak těmito vlastnostmi se vyznačuje na počátku dvacátého století mládež anglická. Není právě toto důvod, aby se u nás zavedl skauting jako doplněk rodinné a školní výchovy? (Svojsík 1991, s. 10)

Svojsíkova nejvlivnější kniha je Základy junáctví, vydaná již v roce 1912. Základy junáctví je určena pro mládež a její vůdce. Jedná se o překlad knihy Scouting for boys. Pro vůdce má sloužit k objasnění a mají být zdrojem přednášek konajících se doma i na táboře. (Svojsík 1991)

Čtenář základů junáctví zjistí, že skauting zahrnuje mnoho oborů, proto měl Svojsík psaní ztížené. V předmluvě knihy vyzývá čtenáře, který by nějakou chybu objevil, aby mu napsal, případně doplnil text. Připouští pravděpodobnost, že se dopustil mnoha chyb. Už tento čin je pro mě obdivuhodný a myslím si, že mnoho autorů si je nejistých, ale v předmluvě o opravu a doplnění nepožádají. (Svojsík 1991)

Svojsík tvrdí, že podstatou tehdejšího skautingu byl: pobyt v přírodě, umění pozorovati, táboření, noclehování v přírodě, skautování školou práce a rytířství, fyzický vývoj mládeže, vliv organizace. Rozepsala jsem podstaty skautingu a některé podstaty sloučila. (Svojsík 1991, s. 41 – 51)

3.1.1 Pobyt v přírodě a umění pozorovati

Svojsík tvrdil, že pro junáka je nejušlechtilejší zábava pozorování přírody, živočichů, rostlinstva i neživé přírody. Scény lze zachytit fotografickým aparátem nebo tužkou. Vycházky noční přírodou byly důležité pro trénink hledání cesty a pozorování noční oblohy. (Svojsík 199, s. 134)

Cvičení, jak skauty naučit vnímavosti: hoši by si měli v městech všimnout rozličných obchodů, pamatovat si jak jdou za sebou, nápisy na obchodech, zapamatovat si vynikající budovy, význačné body terénu, dláždění, vedení vodovodů a plynovodů, počet rohů ulic, jména ulic, podrobnosti na kolemjdoucích (šaty, tváře chůze,...). (Svojsík 1991, s. 262)

Svojsík věnoval pozornost i noční obloze. Chtěl, aby každý skaut alespoň jednou měsíčně věnoval večer pozorování nebeské klenby a tímto se seznamoval s našimi souhvězdími. (Svojsík 1991, s. 144)

Svojsík kladl důraz na to, aby každý skaut uměl předvídat počasí. V základech junáctví popisuje, jak se příroda chová, když očekáváme déšť, vítr, drsné počasí, bouře nebo pěkné počasí.

Další důležitá dovednost je orientace: rozhled po krajině, určování světových stran dle slunce, hodinek, hvězd, měsíce, kompasu, buzoly, orientace v mapě, měřítku a znázornění hor na mapách. Dále by měl junák znát místopisné značky.

Skaut by měl umět dobře signalizovat – vlajkou, dvěma prapory, semaforem, paží, ohněm, dýmem, pískáním. Svojsík popisuje, jak naučit družiny rychlé a přesné

signalizování. Historické příběhy nám pomohou k namotivování družiny, aby měla o signalizování zájem. (Svojsík 1991, s. 207 – 208)

Skauty učíme stopování, cvičení s hochy v pozorování stop a zapamatování si stopy a její kreslení. Dále učíme skauty pozorování a usuzování, jak se krýtí, jak se učiniti neviditelným, jak si počínati v noci. Jaké pomůcky při skrývání mohou použít a jak se krýt při pozorování zvířat. (Svojsík 1991, s. 262)

3.1.2 Táboření a noclehování v přírodě

Svojsík zdůrazňuje, že u nás je sport táboření velmi opomíjen. Kdežto v Anglii a Americe má mnoho příznivců ve všech věkových kategoriích a dokonce se mu věnují i ženy. (Svojsík 1991, s. 313)

Popisuje, jak vybrat vhodné místo k táboření. Už ve své době Svojsík nabízí 2 formy tábora: stálý nebo putovní. Na putovní tábor můžeme vyrazit i ve člunu nebo na kole. Po popisu stavění stanů, rozdělávání ohně a obstarávání vody přichází kapitola Smysl pro pořádek a čistota. Táboření učí mládež samostatnosti, všímavosti, pozornosti a trpělivosti. Jedná se o nenápadné učení. Chlapec se učí dbát pořádku ve stanu, což uplatní i doma ve svém pokoji. Nádobí musí být umyto, stejně jako šaty čisté a boty očištěné. Nečistota na táboře může zavinit mnoho nemocí, proto musíme nemocím předcházet. K životu v táboře patří otužilost. (Svojsík 1991, s. 191 – 339)

Svojsík apeluje na vůdce, že chlapcům musí zajistit bezpečnost. Poté popisuje, jak hochy vychovává tábor. Jedná se o výchovu svobodných občanů podle knihy *Základy junáctví*. V táboře by se vůdci měli zaměřit zejména na tyto předměty: „*Život v táboře, orientace, pozorování přírody, tělocvik, hry, vycházky, koupání a plavání, zdravotní nauka o zachraňování a první pomoci, počátky ručních prací řemeslných, umělecká výchova, zpěv, řečnická výchova, základy charakteru, národní dějiny aj.*“ (Svojsík 1991, s. 437)

3.1.3 Fyzický vývoj mládeže, skautování školou práce a rytířství

Rytíř měl být štědrý, nezištný, obětavý, dobrý, úslužný k ženám, poslušný a zmužnilý – stejně jako každý skaut. Junák převzal rytířskou tematiku už ve svých začátcích. (Svojsík 1991, s. 60)

Svojsík už ve své době kladl velký důraz na zdravotní nauku a podává návody jak se chovat v četných rizikových situacích. V Základech junáctví se věnuje střídmosti v jídle

a pití, chránění proti nakažlivým chorobám, čistotnosti, otužování, ošetření zraku a sluchu, ošetření zubů a dutiny ústní, vydatnému spánku, ale časnému vstávání. Svojsík doporučuje nepít lihové nápoje, nekouřit, pěstovat tělocvik a hry na čerstvém vzduchu. (Svojsík 1991, s. 314 – 378)

Důležitou částí programu jsou hry junáků, tělocvik a sport. (Svojsík 1991, s. 378)

3.1.4 Vliv organizace

V pokynech vůdcům Svojsík radí, kam máme se skauty chodit. V zimě do zvěřinců, či muzeí. Když je pěkné počasí vycházky do parků, hlavně přírody. Pěstujeme lásku k přírodě, všímáme si všeho pozoruhodného. Je důležité, aby vůdce byl milovníkem přírody. Junáky bychom měli vést na delší cesty, každý účastník by si měl zkusit vyjednávání hotelu, vedení podle mapy, účtování a další dovednosti. Skauti by měli pomáhat s pracemi na venkově a pokud to jde sami chovat drůbež, králíky nebo alespoň rostliny na okrasu za okny. Naučme skauty pozorovat vývoj rostliny. (Svojsík 1991, s. 146 – 147)

V základech organizace si přečteme heslo junáků, které zní: Bud' připraven! (Svojsík 1991, s. 673)

Následuje skautský zákon, který se v průběhu let ještě vyvíjel a několikrát změnil svoje znění. Podle mého názoru zůstal obsah podobný, Svojsík jen zákon detailněji rozebral a více popsal, dnes je zákon stručný. Skautský zákon podle Svojsíka:

1. *„Prvním vůdcem junáka je pravda a z toho jednání pak vyplývá důvěra, které se každý skaut těší.*
2. *Junák je v pravém smyslu loyální. Je věrně dbalý povinností k svým rodičům, k své vlasti, nadřízeným i k svým zaměstnavatelům.*
3. *Povinností junákovou je býti jiným užitečný a pomáhat jim.*
4. *Junák je přítelem každému člověku a bratrem každého skauta, ať náleží třídě společenské jakékoliv.*
5. *Junák je zdvořilý ke všem, zejména však je ohledu plný k ženám a dětem, učitelům, spisovatelům, zasloužilým mužům, starým lidem a mrzákům. Za pomoc nebo úsluhu nesmí bráti žádné odměny.*
6. *Junák je ochráncem zvířat před trápením a nezabíjí zbytečně ani toho nejmenšího tvora; zabíjí zvíře pro potravu je dovoleno.*

7. *Junák je poslušen rozkazů svých rodičů, vůdců a rádců v družině a vůbec každého představeného bez výhrady. Svou povinnost vykonává ihned, pak teprve oddá se hře a odpočinku.*
8. *Junák se usmívá a prozpěvuje si za všech okolností. Dostane-li rozkaz, poslechne rád, ochotně a vesele, ne loudavě a mrzutě.*
9. *Junák je šetrný; schrání si každý halěr, který může ušetřiti a ukládá do banky nebo spořitelny, aby měl zálohu pro zlé časy a nepřípadl na obtíž jiným, aby mohl jiným pomáhati, jsou-li v nouzi.*
10. *Junák je čistý v myšlení, v slově i konání. On pohrdá hloupým hochem, který mluví nestydatě, nedá se svést k nečistým řečem, ani myšlenkám a tím méně skutkům, za něž by se musil před slušnými lidmi stydět. Čistý jest silný, proto junák jest ve všem čistý, myslí jasné a mužný.“ (Svojsík 199, s. 676 – 677)*

Svojsík také určil základní prvky organizace, podle kterých Junák funguje dodnes. Základním prvkem organizace určil zakladatel skautingu družinu:

„Pro nás nejdůležitější jest rozřadění junáckých oddílů v družiny, jež má veliký pedagogický význam pro vzájemnou výchovu a vytvoření přátelských styků mezi junáky.

Tvoří tedy 6 – 10 junáků družinu, dvě až pět družin tvořiti bude oddíl pod vedením vůdce a jeho zástupce. Vůdce ustanoví v každé družině staršího, schopného junáka rádcem a jednoho jeho náhradníkem.“ (Svojsík 199, s. 679)

Zakladatel skautingu stanovil výchovné kategorie. Výchovné kategorie používáme dodnes, jen používáme jinou terminologii a více se řídíme věkem skautů, ne jejich prokázanými dovednostmi. Výchovné kategorie podle Svojsíka:

Nováček (Junáček): Je chlapec ve věku 11 – 18 let, který vstoupí do junáka a on i jeho rodiče souhlasí s pravidly organizace. Po prokázání znalosti junáka a pobytu v přírodě se chlapec teprve stává nováčkem. (Svojsík 199, s. 681 – 682)

Potom, co se člen stane Nováčkem, může se pokusit získat označení skaut druhé třídy.

„Skaut druhé třídy (Jun): než dostane nováček odznak skauta druhé třídy musí

1. *Býti alespoň měsíc nováčkem,*
2. *míti znalosti o vše důležitých věcech týkajících se první pomoci,*

3. znáti značky Morseovy neb semaforové pro každé písmeno abecedy,
4. dovést sledovati stopu na vzdálenost $\frac{1}{2}$ kilometru za 20 minut, nebo popsati uspokojivě obsah jedné výkladní skříně ze čtyř, které každou prohlížel minutu, nebo při hře Kimově zapamatovati si 16 z 24 drobných předmětů, když si je byl minutu prohlížel,
5. jíti půldruhého kilometru za dvanáct minut skautským krokem (20 kroků chůze a 20 kroků klusu střídavě),
6. složiti a zapáliti oheň pod širým nebem a užiti k tomu nejvýše 2 zápalek,
7. uvařiti $\frac{1}{4}$ kg masa a dva brambory bez jakéhokoliv jiného náčiní kromě své plechové misky,
8. míti nejméně 1 korunu ve spořitelně,
9. dobře se orientovati dle mapy a kompasu,
10. poznati osm z deseti předložených rostlin.“ (Svojsík 199, s. 682 – 683)

Skauti druhé třídy se mohou pokusit o získání titulu skaut první třídy. Skaut první třídy byl v době Svojsíka nejvyšší titul mladých junáků.

„Skaut první třídy (Junák): Než dostane odznak první třídy, musí skaut druhé třídy:

1. uplavati 50 m. (od toho lze upustiti, kde lékař dosvědčí, že koupání je zdraví hochovu nebezpečno, v kteréžto případě musí prokázati způsobilost v plížení se ke zvěři neb j.).
2. Musí míti uloženy alespoň 2 koruny.
3. Poslati nebo přijmout zprávu značkami semaforovými neb Morseovými a to v rychlosti 16 písmen za minutu.
4. Jíti pěšky nebo jeti v člunu sám nebo s jiným skautem k místu 12 kilometrů vzdálenému a vrátiti se zpět, nebo použije-li se nějakého dopravního prostředku (dráhy jsou vyloučeny) nebo zvířete, musí urazit 24 kilometrů a zpět. Musí napsati o cestě krátkou zprávu. Možno-li, má ztráviti na cestě dva dny.
5. Popsati řádně, jak si počínati při dvou z následujících neštěstí (vylosovaných zkoušejícím): Požár, utopení, povoz se splašeným potahem, otrava plyny, proboření na ledě, poranění elektrickým proudem. Obvázání neb nošení poraněného člověka, umělé dýchání.
6. Uvařiti dobře (pokud možno na polním ohni) dvě z ustanovených jídel, nebo stáhnouti a uvařiti králíka a jedno jídlo upravit z mouky.

7. Čistí správně mapu a načrtnou v hlavních rysech mapku krajiny. Určovat světové strany bez kompasu.
8. Obratně užívají sekery k porážení nebo osekání menšího kmene nebo vlastnoručně vyrobí nějaký předmět tesařský, truhlářský neb z kovu.
9. Odhadovat vzdálenost, čtvercový obsah, velikost, počet, výšku, čas a váhu nejvýše s 25-procentní chybou.
10. Přivést nováčka, kterého sám vycvičil ve všech schopnostech na nováčkově požadovaných. (tuto podmínku lze odložit, není-li jich právě neb nepřijímají-li se další, avšak musí být provedena, jakmile se to nařídí, do tří měsíců).“ (Svojsík 1991, s. 283 – 284)

3.2 Počátky skautingu z pohledu Františka Čády

V Základech junáctví popisuje František Čáda kouzlo a výchovnou hodnotu skautování. Tyto názory jsou vydány v knize Význam skautování z roku 1913. Podle Čády skautování shrnuje výhody a přednosti všech způsobů činné a tělesné výchovy, přimyká se co nejlépe ke specifickým vlastnostem psychického, mravního a sociálního života v chlapectví. (Čáda, 1913) (Čáda 1991, s. 53 – 61)

Skauting slučuje tělocvik, hry mládeže, feriálních osad, ruční chlapecké práce a celkově činné vyučování. Toto zaručuje skautingu rychlé uchycení ve všech zemích a rychlý rozkvět. Podle Čády skauting nachází většinou půdu připravenou a snadno zdomácní a ujímá se. Tento výčet je jeden kořen výhody skautingu. (Čáda 1991, s. 54 – 55)

Druhý je šťastné a bystré vystižení povahy chlapectví. Zahrnuje vývoj psychický, mravní, sociální, intelektuální. Díky skautingu chlapec žije citově, má bujnou fantazii, chlapci zažijí činy zdatné, smělé, naučí se překonávat překážky, tábořit ve volné přírodě, zatímco o zálesáckém životě doposud jen snili a četli. Skauting podporuje samostatnost, mravní a sociální chování. Skautské desatero přikázání (Čáda 1991, s. 54 – 58) – odlišné od Svojsíkova skautského zákona:

1. „*Skautovi slovo jest svaté.*
2. *Skaut jest v pravém smyslu loajální.*
3. *Skaut zná povinnost svou, býti užitečným a pomáháti bližnímu.*
4. *Skaut jest přítelem každého člověka dobré vůle a bratrem každého skauta.*
5. *Skaut jest ochotný a úslužný.*
6. *Skaut jest přítel zvířat.*
7. *Skaut je poslušný.*
8. *Skaut jest vlídný a usměvavý.*
9. *Skaut jest hospodárny a šetrný.*
10. *Skaut jest čistý v myšlení, ve slovích, ve skutcích.*“ (Čáda 1991, s. 59)

Skaut se naučí pozorovat skutečnost v přírodě. Je cvičena hochova soudnost.

Skauting se jeví Čádovi jako nejpříjemnější a nejpřirozenější cesta, která napomáhá chlapcům rozvíjet schopnosti, vlohy a dobré náklonnosti. (Čáda 1991, s. 60)

3.3 Počátky dívčího skautingu

Popelka Biliánová si zřejmě přečetla článek A. B. Svojsíka, který vyšel v Národních listech. Chtěla se s profesorem setkat a zeptat se na pravidla skautingu, ale než to stačila udělat, Svojsík už byl na prvním táboře.

Popelka Biliánová se na tábor vydala i bez rad Svojsíka. První dívčí tábor se také konal roku 1912. Tábor skautek se nacházel v Chotouňském dvorci nedaleko Jílového.

Zásadní rozdíl mezi prvním chlapeckým a dívčím táborem vidím v tom, že dívky spaly v místnosti. Nejednalo se ale o spaní na které byly zvyklé. Spaly na zemi, na kterou daly slámu, na slámu staré záclony a na ně teprve přišla prostěradla, polštáře a přikrývky. Skautky se myly v rybníce, opravily si kamna jílem, koště svázaly z březového proutí a svícný zhotovily z borové kůry. S tímto si prvních 16 skautek vystačilo na 4 týdny tábora.

Denní režim skautek vypadal asi takto: ráno před snídaní cvičily, poté uklízely, šly nakoupit a vařily. Odpoledne trávily toulkami po lese. Velmi často zpívaly. Pomáhaly hospodářům na polích a naučily se pracovat s pilou a sekerou. (Janka 2009, s. 75 – 76)

Popelka Biliánová se se svými skautkami setkávala celý rok na nedělních výpravách a na oddílových schůzkách, do kterých zahrnovala tyto činnosti:

- „Poznávání uměleckého a vlasteneckého odkazu zasloužilých osobností pohřbených na vyšehradském hřbitově a na Slavíně.
- *Výpravy za pověstmi Prahy.*
- *Hry na české divadlo.*
- *Sledování archeologických výkopů odkrývajících především slovanskou minulost naší vlasti.*“ (Janka 2009, s. 77)

Bohužel naši historici všechny dříve zmíněné činnosti nepřisuzovali dívčímu skautingu. Počátek dívčího skautingu u nás určili až kolem roku 1915. (Janka 2009, s. 77)

3.4 Odnože skautingu, 1916 – současnost

Roku 1916 byla založena společnost Přátelé skautingu, která seskupovala všechny věkové kategorie. Samotný skauting byl společnost sdružující spíše mládež do 18 let, proto založení Přátel skautingu podporuje vícegenerační hnutí. Vůdcem společnosti se stal Eduard Štorch. (Šantora 2012, s. 57)

Mnoho příznivců a také skautů volá po založení rodinného skautingu. Eduard Štorch vypracoval organizační řád tábornický, který byl schválen roku 1921 Svazovým náčelnictvem. Skauting vyšlapává tábornictví cestu. Eduard Štorch ve své publikaci vyzývá táborníky, aby znali skautský zákon. Jedná se o jiné znění, než je popsáno v Základech junáctví: (Štorch 1921, s. 52 – 53)

1. *„Skaut je pravdivý, jeho slovo jest svaté.*
2. *Skaut je čestný, není v něm falše a úskoku.*
3. *Skaut je účinný a ochotně pomáhá bližním, kdekoliv může.*
4. *Skaut je přítelem každého člověka dobré vůle a bratrem všech skautů.*
5. *Skaut je zdvořilý a úslužný.*
6. *Skaut je přítel zvířat.*
7. *Skaut je poslušný.*
8. *Skaut je vždy dobré mysli a usměvavý i v nouzi.*
9. *Skaut je hospodárný a šetrný.*
10. *Skaut je čisté mysli.*“ (Štorch 1921, s. 54)

Jako další Eduard Štorch vyzdvihuje skautské heslo: Buď připraven (be prepared), skautskou hymnu a slib. Slib se v jeho publikaci z roku 1921 objevil v tomto znění:

„Slibuji na svou čest, jak dovedu nejlépe:

- 1. Milovati vlast svou, rep. Čs. a sloužiti jí věrně v každé době;*
- 2. Plniti povinnosti vlastní a zachovávatí zákony skautské;*
- 3. Duší i tělem býti hotov pomáhati bližním.“ (Štorch 1921, s. 54)*

Rodinný skauting funguje dodnes. Junák – svaz skautů a skautek ČR se zabývá zkvalitněním rodinného skautingu. Po rozhovorech ve stávajících klubech rodinného skautingu vzniká v roce 2013 souhrnný dokument upřesňující, jak by měl rodinný skauting vypadat. *„Posláním rodinného skautingu v Junáku je sdružovat dospělé skauty a skautky, včetně jejich rodinných příslušníků, a podporovat je v jejich životním období, kdy zakládají rodiny a pečují o své děti, tak, aby udrželi vazbu ke skautskému hnutí a k jeho principům.“ (Pelcl 2014)*

3.5 Jiří Wolker, 1916

V červenci roku 1916 se na Svojsíkův tábor vydal tehdy neznámý, šestnáctiletý Jiří Wolker. Svojsík odhalil jeho talent a považoval ho za velkého literáta. Svěřil mu psaní táborového deníku a podporoval ho v kreslení. Wolker skládal 23. července 1916 skautský slib a ve svém deníku napsal následující: *„Slibovali jsme:*

- 1. Že budeme milovati vlast,*
- 2. Že budeme konati povinnosti své studentské,*
- 3. Že v každém případě budeme hledět přispěti bližnímu.“ (Wolker 1949, s. 26)*

Ve Wolkerově táborovém deníku mě velmi zaujal postoj skautů k německým slovům. Wolker popisuje, že když někdo německé slovo použil, sám si měl dát facku. Ostatní na něho tak dlouho naléhali, dokud si facku opravdu nedal. (Wolker 1949, s. 33)

3.6 Dnešní podoba

Junák – svaz skautů a skautek ČR sdružuje přes 50 tisíc dětí, mladých lidí a dospělých dobrovolníků a je největší výchovnou organizací v republice. Zároveň je členem světových skautských organizací WOSM (světová organizace skautského hnutí), WAGGGS (světová asociace skautek) a ISGF (mezinárodní společenství dospělých skautů a skautek). (Zahraniční odbor junáka 2005, s. 73)

Junák – svaz skautů a skautek ČR bude k prvnímu dubnu 2015 měnit svůj název na Junák – Český skaut, z. s., ale v této práci používám starší název, protože práci píšu v době, kdy nový název ještě nenabyl platnosti a také proto, že je mi starší název bližší.

Současný skauting jsou především kamarádi, ze kterých se stanou přátelé a společenství dalších lidí, jenž sdílejí podobné hodnoty. Vyrůstat ve skautském oddíle znamená chopit se šance žít naplno, být aktivní a najít vlastní místo ve světě. Skauting je příležitost rozvíjet nejen sebe, ale i své okolí a tvořit lepší svět tak, že vezmeme svůj život do vlastních rukou.

„Skautská výchova ctí především tyto hodnoty:

- *hrát fěr*
- *spolupracovat s ostatními*
- *být ohleduplný k okolnímu prostředí*
- *mít vztah k přírodě*
- *Skauting všestranně působí na rozvoj osobnosti dětí a mladých lidí – prostřednictvím her, zážitků, aktivit a dalších činností.“ (Junák – svaz skautů a skautek ČR 2011b)*

3.6.1 Skautský program

Skautská organizace má ucelený a propracovaný systém pojetí výchovy, který má vést mladého člověka tak, aby byl co nejvíce podporován jeho osobnostní růst. *„Mezi hlavní prostředky patří: respektování mravních hodnot, týmová práce v malých skupinách, sebevýchova, motivace dětí pomocí příběhů, pobyt v přírodě, programy vedoucí k seberozvoji, průvodcovská role dospělých, služba společnosti, prostředí pro nové kamarádké vazby.“ (Junák – svaz skautů a skautek ČR 2011c)*

Skautský program je pestrobarevný, činnost je různorodá a přizpůsobována věku i individuálním potřebám dětí. V oddílech se setkávají děti a mladí lidé s rozdílnými schopnostmi, různých národností nebo odlišného náboženského vyznání. Skauting je otevřen všem a každému nabízí příležitost navázat nová přátelství. Skauti prožívají život naplno, berou ho do svých rukou a dělají to, co je baví.

Některé oddíly se vydávají za dobrodružstvím na vodu, sjíždějí řeky a učí se postarat o sebe i posádku lodi. Jiní objevují české kraje i Evropu na kolech. Nejdůležitější je ale

to, co se přitom učí mimochodem a nenápadně, že má cenu se o něco snažit, zapojit se, spolupracovat, být součástí světa. (Junák – svaz skautů a skautek ČR 2011e)

„Základním nástrojem současného programu je Stezka. Ta nabízí skautům řadu možností, jak na sobě pracovat: obsahuje soubor aktivit a nápadů, jak se naučit něco nového o sobě, o druhých lidech, o přírodě i celém světě. Některé aktivity ve Stezce si vybírá každý za sebe, jiné plní malý tým nebo celý oddíl. Každý má možnost si vybrat to své a dosáhnout cíle. Důraz klademe na kompetence – nestačí jen něco znát, ale mnohem důležitější je umět své znalosti využít ve správnou chvíli.“ (Junák – svaz skautů a skautek ČR 2011c)

3.6.2 Výchovné kategorie

Výchovné kategorie vychází z nastavení kategorií výchovného programu Junáka. Ten uvádí následující věkové rozložení:

- *„kategorie benjamínků – věk 5–7 let (předškolní věk + 1. třída)*
- *kategorie vlčat a světlušek – věk 8–10 let (2.–5. třída)*
- *kategorie skautů a skautek – věk 11–15 let (6.–9. třída)*
- *kategorie mladších roverů a rangers – věk 16–19 let (věk střední školy)*
- *kategorie starších roverů a rangers – věk 20–24 let (věk vysoké školy)“* (Junák – svaz skautů a skautek ČR 2015)
- *kategorie oldskautů a oldskautek – věk 25 a starší*

3.6.3 Skautské projekty

Junák – svaz skautů a skautek ČR pořádá různé soutěže a projekty. Větší část programů se koná pravidelně a je součástí skautského programu. Soutěže bývají určeny pro členy Junáka, ale jsou i projekty, které jsou zaměřeny charitativně a skauti díky nim pomáhají těm, co pomoc potřebují.

„Hlavním přínosem skautingu pro svět kolem je příspěvek k výchově mladých lidí v zodpovědné občany. Skauti různého věku se účastní velkých akcí, které pro sebe připravují a zároveň se zapojují do charitativních projektů s přesahem mimo hnutí. Zanechávají svět o trochu lepší, než jaký ho našli.“

Akce mají krajský, celorepublikový a někdy i mezinárodní charakter. Smyslem je nejen se naučit nové věci a rozšířit si obzory, ale také potkat nové lidi z různých koutů republiky, Evropy, světa.“ (Junák – svaz skautů a skautek ČR 2011d)

Napříč Prahou – přes tři jezy

Závod Napříč Prahou – přes tři jezy je tradičním pražským vodáckým závodem s historií sahající až do roku 1939. Trať závodu je dlouhá asi 6,5 říčních kilometrů se startem na Císařské louce (nad Železničním mostem) a s cílem na ostrově Štvanice.

Jak název závodu napovídá, na trati se překonávají tři jezy: Šítkovský (pod Jiráskovým mostem), jez Staroměstský (Karlovka nad Karlovým mostem) a Helmovský jez u Štvanice. Trať závodu je atraktivní, vede historickým centrem Prahy a je ojedinělou příležitostí ke sjetí pražských jezů, které se pro veřejnost otevírají právě jednou ročně u příležitosti tohoto závodu. (Junák – svaz skautů a skautek ČR, středisko dvojka Praha 2015)

Společně proti leukémii

Roku 1998 byli plzeňští skauti osloveni pracovníkem Nadace pro transplantace kostní dřeně, jestli by nechtěli Nadaci pomoci při rozjezdu humanitární akce. Skauti neváhali. Netrvalo dlouho a akce dostala obrysy a dokonce i název – Kapka naděje.

„Vznikl tak roverský humanitární projekt pořádaný Junákem – svazem skautů a skautek ČR a Nadací pro transplantace kostní dřeně. Jejím cílem je pomoci lidem postiženým nemocí krvetvorby, například leukémií, a to jak získáváním finančních prostředků, tak prezentací činnosti nadace. Během určeného dne nebo celého víkendu umývají dobrovolníci od 15 let na předem sjednaných čerpacích stanicích přední skla přijíždějících automobilů, podávají řidičům informace o činnosti nadace a možnostech pomoci a zároveň od nich přijímají finanční prostředky do připravených kasiček.“ (Junák – svaz skautů a skautek ČR, 2013 – 2014)

„V roce 2002 probíhala akce již pod novým názvem Kapka a s mottem Společně proti leukémii.“ *„V roce 2004 se stala Kapka poprvé vícedenní akcí. Skauti umývali na některých místech republiky přední skla automobilů během celého víkendu, což se projevilo pozitivně i na konečném výtěžku tohoto ročníku.“* (Junák – svaz skautů a skautek ČR, 2013 – 2014)

„Od roku 2013 změnila sbírka svůj název na Společně proti leukémii! a poprvé nabídla i alternativní možnosti zapojení. Skauti a skautky se tak účastní nejen benzínkové sbírky, ale pořádají i vlastní projekty a akce na podporu Nadace pro transplantace kostní dřeně.“ (Junák – svaz skautů a skautek ČR, 2013 – 2014)

Mikulášský víkend

Mikulášský víkend je tradiční setkání skautů z celé republiky. Jeho cílem je pomocí série akcí podnítit v mladých lidech ve věku 15–25 let zájem o svět kolem sebe a kulturu. Během víkendu pořádají starší skauti Mikulášský seminář k aktuálním tématům jako např. svoboda a zodpovědnost nebo životní prostředí. Účastníci se mohou zapojit do soutěže skautské tvořivosti nebo tanečního večera. (Junák – svaz skautů a skautek ČR 2011d)

Betlémské světlo

Betlémské světlo je plamínek, který putuje napříč Evropou a je zažehnuté v místě narození Ježíše Krista – Betlémě. Myšlenka šíření předvánočního pokoje a míru vznikla v Rakousku, odkud se rozšířila do pětadvaceti zemí světa. K nám se Betlémské světlo dostalo po pádu čtyřicetileté komunistické vlády a v rukou skautů a skautek poprvé putovalo v prosinci 1989 až pod sochu sv. Václava v Praze. Od té doby každoročně skauti vozí do České republiky vánoční plamínek Betlémského světla. Světlo se zapálí v Betlémě a pak putuje do všech domácností napříč Evropou. Pro skauty je Betlémské světlo symbolem míru, přátelství a vánoční pohody. Rozvážením Betlémského světla tak skauti přinášejí naději a radost do mnoha domovů. (Junák – svaz skautů a skautek ČR 2011a)

Velikonoční skautské kuřátko

Velikonoční skautské kuřátko se každý rok stává velkým spojencem organizátorů sbírky a významně tak přispívá k naplňování hlavního cíle Pomozte dětem!: zvyšování kvality života ohrožených a znevýhodněných dětí do 18 let v České republice.

Do získávání prostředků se zapojují světlušky, vlčata, skautky i skauti, kteří pomáhají vyrobit skautská kuřátka a nabízejí je jako poděkování za dobrovolný příspěvek. (Junák – svaz skautů a skautek ČR 2011d)

Závody družin

Závod světlušek a vlčat pro děti do 12 let a Svojsíkův závod pro skautky a skauty mezi 11 a 15 roky prověřují schopnosti a znalosti v praxi. Jednotlivé disciplíny jsou zaměřené na dovednosti využitelné v praktickém životě a mají svůj symbolický rámeček.

V menších skupinách si děti mohou vyzkoušet, jestli zvládají přivolat pomoc, pokud se stanou svědky nehody, zdolat lanovou překážku, napsat SMS zprávu, najít na mapě kostel nebo restauraci a uvařit jednoduché jídlo na ohni. (Junák – svaz skautů a skautek ČR 2011d)

Obrok

Jednou za dva roky stráví vždy tisícovka skautů a skautek starších 15 let několik dní na celorepublikovém setkání Obrok. Potkávají se, diskutují s odborníky, navazují kontakty, realizují workshopy i službu pro místní komunitu lidí. Večery pak vyplní zábavou na koncertech nebo posezením v čajovnách a kavárnách. (Junák – svaz skautů a skautek ČR 2011d)

Postavme školu v Africe

Téměř každé druhé dítě v Etiopii nechodí do školy. Často proto, že v jeho okolí žádná škola není. Budováním škol a vzděláváním místních učitelů se skauti snaží lidem pomoci dostat se ze začarovaného kruhu chudoby. Spolupracují s Člověkem v tísní a doposud díky sbírce v Etiopii vybudovali 15 škol. Děti mají velkou šanci se ve společnosti dobře uplatnit a pozvednout tak její celkovou úroveň.

Skauti a skautky se na realizaci sbírky Postavme školu v Africe podílejí již od jejího počátku v roce 2004. Každý rok stovky junáků vyráží do ulic českých měst, kde projekt představují veřejnosti. Jedná se o promítání fotek postavených škol, informační stánky a benefiční koncert. Kolemjdoucí mají možnost přispět do kasiček. (Člověk v tísní 2015)

Skauting pro všechny

Skauting pro všechny je projekt, který spojuje jednotlivce ze skautského hnutí i odborné veřejnosti, pro které je důležitým tématem otevření skautingu pro všechny děti se specifickými potřebami. Cílem je věnovat pozornost formování postojů dětí

v oddílech a vytvářet podmínky pro začleňování dětí s různými druhy znevýhodnění do činností oddílů.

Zároveň pracuje na tom, aby vedoucí oddílů měli v této oblasti dostatečnou metodickou podporu. Prvním takovým výstupem je příručka *Z nevýhody výhoda*. (Junák – svaz skautů a skautek ČR 2011d)

Skautské století

Projekt, který představuje jaký byl, je a bude český skauting. Zachycuje příběhy skautských pamětníků i pro příští generace a propojuje mladší a starší generace v Junáku. V rámci projektu jsou připravovány výukové programy pro skautské oddíly i vzdělávací akce, ve kterých se účastníci na základě historických událostí mohou zamýšlet nad nedávnou historií a přetrvávajícími hodnotami skautingu. (Junák – svaz skautů a skautek ČR 2011d)

Finanční gramotnost v neformálním vzdělávání

V poslední době se zcela zřetelně ukazuje, že nedostatečná finanční gramotnost může nepříjemným způsobem ovlivnit život každého z nás. Junák se proto zapojil do projektu České rady dětí a mládeže. Připravuje a zkouší v praxi vzdělávací programy pro děti a mládež zaměřené na rozvoj v oblasti finanční gramotnosti. Znamená to, že hledá způsoby, jak se naučit zacházet s penězi a naučit, co všechno s nimi můžeme dělat, jak nakupovat, spořit, vybírat z bankomatu nebo vyměnit za jinou měnu. Klade si za cíl rozvíjet znalosti a dovednosti potřebné k tomu, abychom se mohli orientovat v současné ekonomické realitě. (Junák – svaz skautů a skautek ČR 2011d)

Středisko ekologické výchovy Kaprálův mlýn

Skauti vybudovali a provozují unikátní vzdělávací místo pro mimoškolní výchovu, pobytové středisko ekologické výchovy, které na národní úrovni poskytuje inovativní kurzy pro školy. Snaží se mimo jiné i o zabezpečení základny pro ochranu přírody v jižní části Moravského krasu. (Junák – svaz skautů a skautek ČR 2011d)

3.6.4 Organizační prvky

Pojetí výchovy ve skautingu se skládá z několika organizačních prvků, podle kterých je připravován program dospělými činovníky. Nejnovější podoba organizačních prvků vyšla ve stanovách spolku.

Principy skautského programu

Skautské hnutí je založeno na třech základních principech, které se promítají do skautského slibu i zákona. „*Udávají směr celému skautskému hnutí:*

- *odpovědnost za sebe a svůj rozvoj*
- *spolupráce, pochopení a odpovědnost vůči druhým lidem i životnímu prostředí*
- *hledání duchovních hodnot, které člověka přesahují“* (Junák – český skaut, z. s 2014, s. 2)

Pojetí výchovy ve skautingu je ucelený systém, který se snaží vést mladého člověka na cestě životem a podporuje jeho osobní růst. Vychází ze zásad stanovených zakladatelem A. B. Svojsíkem, které jsou ověřovány už více jak sto let. Pojetí výchovy ve skautingu je postaveno na sedmi základních prvcích, které dohromady tvoří provázaný a nedělitelný systém. (Junák – český skaut, z. s 2014, s. 2)

Slib a zákon

Skautská výchova je nejvíce sebevýchovou, v níž hlavní roli má dobrovolný závazek snažit se žít podle skautských principů. Složením slibu se skaut hlásí k hodnotám a ke společenství skautů. Zákon pomáhá hodnoty skautské výchovy nacházet v běžném životě. Slib a zákon je pokládán za základní oporu duchovního života skautů.

„*Skautský slib zní:*

Slibuji na svou čest, jak dovedu nejlépe:

- *Sloužit nejvyšší Pravdě a Lásce věrně v každé době,*
- *Plnit povinnosti vlastní a zachovávat zákony skautské,*
- *Duší i tělem být připraven(a) pomáhat vlasti i bližním.“* (Junák – český skaut, z. s. 2014, s. 2)

Dobrovolný dodatek: „*K tomu mi pomáhej Bůh.“* (Junák – český skaut, z. s 2014, s. 2)

„Skautský zákon zní:

1. *Skaut je pravdomluvný.*
2. *Skaut je věrný a oddaný.*
3. *Skaut je prospěšný a pomáhá jiným.*
4. *Skaut je přítelem všech lidí dobré vůle a bratrem každého skauta.*
5. *Skaut je zdvořilý.*
6. *Skaut je ochráncem přírody a cenných výtvorů lidských.*
7. *Skaut je poslušný rodičů, představených a vůdců.*
8. *Skaut je veselé mysli.*
9. *Skaut je hospodárný.*
10. *Skaut je čistý v myšlenkách, slovech i skutcích.*

Dívky a ženy používají znění v ženském rodě.“ (Junák – český skaut, z. s. 2014, s. 2)

Učení se zkušeností

Pojetí výchovy ve skautingu vychází z přesvědčení, že se něco naučíme nejlépe tak, budeme-li to dělat. Jedná se o znalosti, dovednosti i postoje za pomoci vlastních prožitků a zkušeností. Na této zásadě je postavena i výchova mravní. Skauting usiluje o to, aby člověk činil dobro. Proto je součástí skautské sebevýchovy zásada: denně vykonat alespoň jeden dobrý skutek. (Junák – český skaut, z. s. 2014, s. 2 – 3)

Družina

Základním prostředkem pojetí skautské výchovy je družinový systém. Pět až sedmičlenné skupiny (družiny) pracují v týmu a společně připravují i realizují program. Družinu vede starší a zkušenější skaut či skautka, tzv. rádce či rádkyně. Učí se odpovědnosti za druhé a podílejí se na vedení svých vrstevníků. Stávají se spolehlivějšími, získávají samostatnost, sebedůvěru a schopnost spolupracovat. (Junák – český skaut, z. s. 2014, s. 3)

Symbolický rámec

Výchova mladých lidí je nejúčinnější, když zaujme a hovoří jejich jazykem. Skauting používá hry, příběhy, symboly a vzory, které jsou pro mladé lidi zajímavé, obohacující a inspirativní. Tímto způsobem přibližuje i skautské hodnoty. (Junák – český skaut, z. s. 2014, s. 3)

Příroda

Příroda je pro skauting nejpřirozenějším výchovným prostředím. Je předmětem zájmu, péče a ochrany. Je také zdrojem citového a duchovního rozvoje. (Junák – český skaut, z. s. 2014, s. 3)

Program osobního růstu

Skauting nabízí pestrý a přitažlivý program pro všechny věkové kategorie. Podporuje všestranný a individuální rozvoj každého člena založený na jeho vnitřní motivaci a její podpoře. (Junák – český skaut, z. s. 2014, s. 3)

Dospělí průvodci

Dospělí ve skautingu mají roli průvodce mladého člověka. Ukazují cestu, pomáhají, podporují a povzbuzují s respektem k jedinečné osobnosti, která za sebe dříve nebo později převezme plnou odpovědnost. (Junák – český skaut, z. s. 2014, s. 3)

3. 7 Rozdíly v pojetí výchovy ve skautingu od počátku po současnost

Základní principy pojetí výchovy ve skautingu zůstávají stále stejné a definoval je již Antonín Benjamín Svojsík. Na jeho pojetí skauting staví dodnes a ze Základů junáctví se čerpalo vždy, když se skautská organizace obnovovala. Dnes má skauting jiné podmínky. Mnoho věcí se dělá jinak, doba obohatila skauting o moderní techniku, ochrana přírody se stala úsilím o záchranu přírody před lidskou civilizací. (Nakladatelství MERKUR 1991, s. 5)

Během čtení skautské dobrodružné literatury z počátků skautingu u nás jsem si všimla několika rozdílů, které budu v následujícím textu jmenovat. Dříve chlapcům i děvčatům stačilo být na táboře nebo na výpravě v přírodě. Vedoucí vymýšleli krátké doprovodné příběhy nebo hry. Dnešní děti se většinou nespokojí s tím, že jsou jen v přírodě, ale na program je kladen velký důraz. Mám z toho pocit, že v dnešní době děti neumí čerpat energii a sílu z přírody jako to uměli naši skautští předci.

Další rozdíl, který jsem našla díky dobrodružné literatuře, je sport. Na výpravách a táborech v počátcích skautingu bylo běžné věnovat půlden, klidně i celý den sportovním aktivitám. Většina mladých lidí nejeví o sport takový zájem a nedovedu si představit, že by na táboře byl zařazen den tělesného cvičení a všechny děti to bavilo.

Po prostudování Základů junáctví jsem zjistila, že dnes se také nevěnujeme v takové míře pozorování. Zažila jsem na několika táborech pozorování přírody, živočichů, rostlin a na jednom dokonce pozorování hvězdné oblohy. Vytratilo se však pozorování ulic a lidí. Méně také pozorujeme počasí, protože máme předpovědi. Neurčujeme světové strany podle přírody a hodinek, protože dnes máme GPS a ta nás dovede přímo na místo a nemusíme znát světové strany.

Určitým způsobem se ze skautingu vytratilo stopování. S dětmi se stopovaná hraje, ale děti chodí podle fáborků nebo značek a nepotřebují umět číst stopy, jako to uměli naši předchůdci. Tato dovednost si myslím v dnešním skautingu nechybí. Mně osobně stopování podle Svojsíka evokovalo doby okolo válek, což podle mého není do programu pro mládež vhodné téma.

Další dovedností, kterou mám já osobně spojenou s válkou je signalizování. Dneska se už signalizování prakticky nepoužívá. Když jsem já jako světluška nastoupila do skauta, ještě jsme musely nazpaměť umět Morseovu abecedu a signalizovat prapory. Dnes už se tyto dovednosti nevyžadují a já osobně si myslím, že je to dobře. Vysvětlení je stejné jako v předchozím odstavci.

V Základech junáctví mě překvapilo, že skauti museli spořit a ukládali si peníze do spořitelny. Dnes máme ve skautském desateru bod skaut je hospodárný, ale z většiny dnešních dětí takový pocit nemám. V dnešní době není důraz na šetření tak velký jako dřív, proto se děti ke spoření ve většině případů nevedou.

Po prozkoumání pojetí výchovy ve skautingu napříč stoletím jsem vycítila, že ze skautingu zmizelo rytířství. Otázkou je, jestli rytířství ve skautingu někdy bylo nebo se jednalo jen o ideál. Dnešní děti mají jiné názory, návyky a hodnotový systém než děti v době, kdy skauting vznikal. Nicméně ideál rytíře se mi líbí pro dnešní děti stejně jako pro předchozí generace.

II. VÝZKUM

1 Cíl výzkumu

Cílem výzkumu bylo zjistit, jak zástupci jednotlivých věkových kategorií vnímají vývojové tendence pojetí skautské výchovy v našich podmínkách. Z odpovědí respondentů popsat, jak vidí cíle, obsah skautské výchovy a v čem podle nich může skauting přispět k výchově mladé generace.

Účelem výzkumu bylo popsat, jak se liší pohled jednotlivých generací na skautskou výchovu, jak se skautská výchova podle respondentů vyvíjela a co spojuje starší generace s mladšími a zda tyto spojníky můžeme využít při výchově nové generace.

Předpokládám, že zástupci starší zkoumané generace jsou se skautskými ideály úzce spjatí, protože zažili skauting v době války a v dobách, kdy byl skauting zakázaný režimem, tudíž je spojovala víra v lepší budoucnost. Příslušníci mladší zkoumané generace budou se skautingem také spjatí, ale jiným způsobem. Od mnoha oldskautů starší generace jsem slyšela názor, že mladší generace za skauting nemusely bojovat jako starší generace za války a za komunismu, tudíž nemají se skautskou organizací takovou citovou vazbu. Domnívám se a rozhovory bych chtěla ověřit, že i mladší generace respondentů má ke skautingu pevný vztah a je součástí jejich života.

Předpokládám, že velmi silný aspekt ve skautské výchově je přátelství. Myslím si, že se nebude lišit u starších ani mladších generací, ve skautu se navazují přátelství na celý život.

Skautské hnutí vychovává samostatné jedince, i jedince, kteří umí pracovat ve skupině, tedy všestranné, samostatné osobnosti. Skautská výchova připravuje jedince na život formou her a zábavných aktivit. Myslím si, že na pestrou činnost budou rády vzpomínat všechny generace dotázaných oldskautů.

2 Metoda a výzkumný vzorek

Volba metodologického přístupu pro výzkum:

Etnografický přístup – vliv skautské komunity na jedince.

Pro tento výzkum byla použita metoda rozhovorů a jejich otevřeného kódování.

Vymezení základní množiny a kritéria pro výběr vzorku:

Sledované byly 3 různé věkové kategorie oldskatů od těch nejmladších, až po ty nejstarší.

Cílem bylo oslovit z každé určené kategorie 2 oldskauty – muže a ženu. Kategorie byly určeny následovně, s ohledem na rozdílnost podmínek, ve 3 historických obdobích činnosti skautingu:

- Byli aktivními členy skautské organizace v dětském věku v roce 1945 a poválečném období
- Byli aktivními členy skautské organizace v dětském věku v roce 1968
- Byli aktivními členy skautské organizace v dětském věku v současné etapě skautingu po obnovení, tedy po roce 1989

Oldskauti byli oslovováni záměrně, dokud nebyly nasyceny sledované kategorie.

Respondenti ve výzkumu záměrně nejsou jmenováni. Dotazovaní byli před rozhovorem seznámeni s tím, že budou ve výzkumu vystupovat anonymně. Považují anonymitu za důležitou, aby se respondenti cítili během rozhovoru bezpečně a odpovídali pravdivě. Jedna respondentka měla anonymní vystupování jako podmínku k uskutečnění rozhovoru. Z tohoto důvodu jsou respondenti označováni číslem.

Respondenti:

Respondent 1: žena, rok narození 1981, vstup do skautské organizace rok 1994

Respondent 2: muž, rok narození 1989, vstup do skautské organizace rok 1997

Respondent 3: žena, rok narození 1959, vstup do skautské organizace rok 1967

Respondent 4: muž, rok narození 1963, vstup do skautské organizace rok 1967

Respondent 5: žena, rok narození 1929, vstup do skautské organizace rok 1945

Respondent 6: muž, rok narození 1933, vstup do skautské organizace rok 1945

Posouzení etických aspektů výzkumu a jeho limitů:

Myslím si, že výzkum splňuje etické aspekty: jsou tolerovány názory, respondent by nebyl nucen do odpovědi, pokud by odpovídat nechtěl.

U starších generací mohou dělat problém otázky směřované k přátelství, zvláště, pokud oldskaut o přítele přišel nešťastnou náhodou právě díky skautingu nebo pokud je přítel již po smrti. Je důležité se ptát citlivě a opatrně.

Limitující mohou být názory oldskautů na vývoj skautingu, mnohokrát jsem se setkala s názorem, že skauting, není, co býval. Limitující může být i otázka, týkající se výchovy dnešní mladé generace, pokud respondent nebude vědět, kam dnešní skauting směřuje.

Metoda sběru dat

Rozhovory byly předem připravené a byly strukturované. Všechny rozhovory proběhly v první půlce dubna 2015 a byly nahrávány na diktafon.

Pokládala jsem otázky a nechala respondenty hovořit. Velmi často se mi stalo, že se respondenti rozmluvili a odpověděli mi na několik otázek najednou, aniž bych pokládala další otázku.

3 Výzkum

Výzkumná otázka:

1. Jak oldskauti vnímají vliv skautské výchovy – co jim skauting dal jako dětem?
2. Co oldskauti považují za důležité ve skautské výchově – jaké prvky?
3. Jak oldskauti vnímají změny ve skautingu v průběhu let?

Otázky pro rozhovor:

- 1) Co nebo kdo Tě přivedl do skauta?
- 2) Jak jsi viděl/a dobu, ve které jsi navštěvoval/a skautskou organizaci, co bylo tehdy důležité?
 - Postavení skautů v té době
- 3) Ve skautu se navazují přátelství na celý život. Získal/a jsi ve skautu takové přátele a stýkáš se s nimi dodnes?
- 4) Co Tě skauting naučil, v čem Tě ovlivnil?

- Dovednosti, znalosti, postoje, jak jsi činnost ve skautingu vnímal? Co Ti to přinášelo a dávalo?
- 5) Co by měl skauting dětem dávat bez ohledu na dobu, co považuješ za důležité? Kam by měla dál směřovat skautská výchova?
- Co by to dětem mělo přinést?
- 6) Na co by se měl dnešní skauting ve výchově mladých lidí zaměřit? Jak dnes vychovává mladou generaci? Myslíš, že se vytrácí některé myšlenky, které byly důležité?
- Vidíš nějaké rozdíly?

3.1 Vyhodnocení výzkumu:

Po uskutečnění rozhovorů jsem odpovědi roztrídila do jednotlivých kategorií, které jsem vepsala do jednotlivých tabulek metodou otevřeného kódování.

Tabulka č. 1: Co nebo kdo Tě přivedl do skauta?

	R1	R2	R3	R4	R5	R6
Kamarád/kamarádka	x	x				
Rodiče			x	x	x	
Nevzpomínám si						x

Z odpovědí vyplynulo, že do skautské organizace přivádí děti rodiče a kamarádi.

Tabulka č. 2: Co bylo v té době, kdy jsi začal/a navštěvovat skautskou organizaci důležité?

	R1	R2	R3	R4	R5	R6
Zálesácké dovednosti	x		x		x	
Zázemí okolo klubovny - bylo víc přírody		x		x		x
Výchovný systém	x	x				
Chození na schůzky				x		
Kroj			x	x	x	x
Rozjezd, nadšení a svoboda					x	
Nástupy/vojenské povely/zpěv						x
Odmítání alkoholu a cigaret						x

Respondenti v době, kdy navštěvovali skautskou organizaci jako děti, za nejdůležitější považovali zálesácké dovednosti. Dotazovaní vnímají, že když byli dětmi, měli více možností se pohybovat v přírodě a klubovny měli blízko lesa. Dozvěděla jsem se, že

stejně klubovny už dnes stojí uprostřed města. Respondenti byli jako děti hrdí na skautský kroj.

Tabulka č. 3: Stýkáš se s přáteli, se kterými jsi se seznámil/a ve skautu?

	R1	R2	R3	R4	R5	R6
Pravidelně	x	x	x		x	
Občasné setkávání	x	x	x	x		
S přáteli z dospělosti						x
Již zemřeli				x		
Kvůli přestěhování ne/jiné bydliště				x		x

Někteří respondenti udržují kontakt s přáteli, které získali v dětském věku ve skautské organizaci, někteří se s přáteli setkávají občas. Všichni dotázaní udržují alespoň nějaké kontakty a jeví zájem o to se s přáteli scházet.

Tabulka č. 4: Co Tě skauting naučil, v čem Tě ovlivnil, co Ti dával?

	R1	R2	R3	R4	R5	R6
Vztah k přírodě a znalost přírody	x	x	x	x	x	x
Být dobrý člověk/dělat dobré skutky, 3 základní principy skautingu	x	x	x	x		
Vedení týmu/spolupráci	x	x			x	
Dělání něčeho, co je užitečné	x					
Zábava/radost	x	x	x	x	x	x
Samostatnost			x	x		
Přátelství, kamarádi				x	x	

Respondentům skauting dal vztah k přírodě, byl pro ně přitažlivou formou trávení volného času. Dotazovaní vlivem skautské organizace získali a posílili si charakter, naučili se spolupracovat s ostatními lidmi a vést tým.

Tabulka č. 5: Co by měl skaut dětem dávat bez ohledu na dobu?

	R1	R2	R3	R4	R5	R6
Morální hodnoty/řízení skautským zákonem		x	x	x	x	x
Vztah k přírodě	x	x	x	x	x	x
Úctu k lidem					x	
Důvěru k lidem				x		
Zábavu		x				
Naučit spolupráci	x					
Odvést od Tv a počítačů			x	x		

Skauting by podle respondentů měl dát dětem vztah k přírodě, naučit a posílit morální hodnoty.

Tabulka č. 6: Na co by se měl dnešní skauting zaměřit?

	R1	R2	R3	R4	R5	R6
Být zábavný a flexibilní	x					
Učit skautské a lidské zásady, mezilidské vztahy	x		x	x	x	x
Slušnost/úcta ke starším			x	x	x	
Vztah k přírodě		x	x	x	x	x
Vědomosti		x			x	
Duchovní složka sama sebe		x				
Mít svůj názor		x				
Důvěra k lidem				x		
Odvedení od Tv a počítačů			x	x		
Ponechat dělení na dívčí a chlapecký skauting				x		

Dnešní skauting by se podle respondentů měl zaměřit na vytvoření vztahu k přírodě. Měl by vybudovat a následně posilovat mezilidské vztahy a posílit morální hodnoty. Konkrétně by měl naučit děti slušnosti a úctě ke starším, tyto vlastnosti patří do morálních hodnot, ale respondenti je jmenovali, proto jsem je zmínila zvlášť.

Tabulka č. 7: Jak dnes skaut vychovává mladou generaci, jací dnešní skauti jsou?

	R1	R2	R3	R4	R5	R6
Jsou prima					x	
Je to něco nového, ale skvělého		x				
Je to oddíl od oddílu/individuální	x	x	x			
Výchova v rodině se vzdaluje				x		
Nemá moc představu						x

Z odpovědí vyplynulo, že výchova ve skautu se podle respondentů liší podle toho, jak s dětmi pracuje oddíl. Pokud oddíl funguje dobře, na děti v něm působí nadšení a vzdělaní vůdci, jsou i děti dobře vedené a motivované pro další skautskou činnost. Bohužel jsou i oddíly, kde jsou vedoucí, které vedení dětí nebaví, oddíly vedou jen proto, že nemají nástupce, někteří prošli i syndromem vyhoření. V těchto oddílech výchova dětí není realizována podle skautských ideálů.

Tabulka č. 8: Myšlenky, které se ze skauta vytrácí, ale dříve byly důležité?

	R1	R2	R3	R4	R5	R6
Je to adekvátní k době	x					
Je to na vedoucím	x	x	x			x
Smysl pro čest a morální hodnoty, být dobrým člověkem	x	x				x
Skauting není tak striktní		x				x
Národní hrdost			x	x	x	
Hrdost na kraj			x	x	x	x
Vytrácení tradic			x		x	
Nyní více her na úkor výletů					x	x
Nyní menší průbojnost					x	
Nyní jsou skauti více jednotní						x

Dle odpovědí respondentů záleží na vedoucím, co preferuje, co je pro něj důležité a co ze skautského programu vynechá. Respondenti se shodli na tom, že se ze skautingu vytrácí hrdost na kraj, národní hrdost a také smysl pro čest a morální hodnoty.

4 Diskuze

Výzkumný vzorek jsem rozdělila do tří kategorií dle vstupu do skautské organizace. V každé kategorii je zastoupen muž a žena. Plně si uvědomuji, že mnou zkoumaný vzorek je malý, tudíž z výsledků výzkumu nemohu vyvozovat obecné závěry.

První výzkumnou otázkou jsem se dotazovala, jak oldskauti vnímají vliv skautské výchovy – co jim skauting dal jako dětem? Všichni dotázaní respondenti odpověděli, že díky skautingu získali vztah k přírodě a také, že skauting pro ně byl přitažlivou a zábavnou formou trávení volného času. Respondenti z nejmladší generace a respondenti, kteří nastoupili do skautské organizace v roce 1967, odpověděli, že si díky skautské organizaci osvojili a následně posílili morální hodnoty. Tři respondenti zmínili, že se ve skautu naučili spolupracovat s lidmi a vést tým. Respondenty, kteří vstoupili do skauta v roce 1967 spojuje to, že je skauting naučil samostatnosti.

Skautská organizace stále klade velký důraz na pohyb v přírodě a na to, aby skautská činnost byla pro děti přitažlivá a zábavná. Skauting se i v dnešní podobě zaměřuje na to, aby si děti osvojily a prohloubily morální zásady, lidské zásady a skautský zákon. Když se dítě snaží skautskými zásadami řídit, je svým vedoucím následně připuštěno ke skautskému slibu, kterým se zaváže, že bude podle skautského zákona žít celý život. Spolupráce je pro skauting podle mého názoru typický rys, je podporována družinovým

systemem. Když dítě ve skautu vydrží a stane se z něj rádce, později může pomáhat s vedením oddílu, získá i zkušenosti s vedením týmu. Skautská organizace učí děti samostatnosti hned několika způsoby. Domnívám se, že největší podíl na budování samostatnosti u dětí mají nové skautské stezky.

Druhá výzkumná otázka zní: Co oldskauti považují za důležité ve skautské výchově? Z odpovědí respondentů jsem se dozvěděla, že pro ně je ve skautské výchově nejdůležitější vytváření mezilidských vztahů, osvojení skautských a lidských zásad – konkrétně slušnost a úcta ke starším. Velmi důležité pro dotazované bylo získání a následné podporování vztahu k přírodě. Nejstarší oldskauti vyzdvihují národní hrdost a hrdost na kraj.

Podporování vztahu k přírodě oldskauty mě nepřekvapilo. Vyplynulo to již z první výzkumné otázky, protože oldskauti získali díky skautingu vztah k přírodě. Očekávají, že si mladí skauti také přírodu zamilují a budou ji chránit. Dnešní skauting vztah k přírodě podporuje, příroda je zmíněna v principech skautské výchovy a skautské stezky pracují s poznáváním a její ochranou. Domnívám se, že většina vedoucích je milovníky přírody a tak svůj vztah k ní předávají i dětem, které vychovávají.

Třetí výzkumná otázka se zabývala tím, jak oldskauti vnímají změny ve skautingu v průběhu let. Respondenti nejvíce odpovídali, že záleží na vedoucím, co je pro něj důležité a co ze skautského programu vynechá. Následně se rozhovořili a dávali příklady. Nejvíce dotazovaní zmiňovali vytrácející se hrdost na kraj, nejmladší respondent dokonce uvedl, že se jako dítě za kraj styděl. Překvapilo mě, že oba nejmladší respondenti zmínili upadající smysl pro čest a celkově pro to, být dobrým člověkem. Tento názor měl i nejstarší respondent. Tři oldskauti ze starších kategorií poukázali na vytrácení národní hrdosti. Oba oldskauti z nejstarší generace si všimli, že dnešní skauting dává přednost hrám a skauti méně chodí na výlety, než oni dříve.

Hrdost na skautský kraj se dle mého názoru skutečně vytrácí, jak jsem se již dříve zmínila, některé děti se za kraj i stydí. Stud s věkem pomíjí a většina skautů bývá na svůj kraj v dospělém věku hrdá. Kraj měl dříve úlohu sjednocení a boje za stejnou věc. Tuto úlohu v dnešní době pozbyl a domnívám se, že pokud vedoucí děti k hrdosti na kraj nevedou, děti ji samy od sebe nezískají. Osobně jsem se za kraj jako dítě také styděla. Nerozuměla jsem jeho funkci, ale dnes ho nosím hrdě a jsem ráda, že jsem členem skautské organizace. Národní hrdost se vytrácí z celé společnosti a ne jen ze

skautingu. Domnívám se, že je to vývojem dnešní společnosti a skautská organizace by měla děti lásce k České republice učit. Většina vedoucích dětí lásce k vlasti vede. Nemusíme však za naši zemi bojovat, jako předchozí generace, bereme to, že Česká republika existuje jako automatický a přirozený fakt. Skauti v dnešní době chodí na výlety určitě méně, než mnou dotazovaní oldskauti a výlety jsou nahrazovány hrou. Skautská organizace se vyvíjí podle potřeb mládeže, zařadila hry na úkor výletů do svého programu. Osobně si myslím, že doba si tento krok žádá, protože mezi dětmi není mnoho jedinců, kteří by si užili výlet bez nějaké zábavné hry.

Vstupní otázkou rozhovorů byla otázka: Kdo nebo co Tě přivedl do skauta? Oldskauti nejčastěji odpovídali, že rodiče nebo kamarádi. Domnívám se, že je to takto i v dnešní době. Děti do skauta přihlašují buď rodiče, nebo si skauti přivedou do oddílu kamaráda. Velice důležitý aspekt skautingu je přátelství. Ptala jsem se, jestli se oldskauti stýkají s přáteli, které získali ve skautu. Převažovali odpovědi kladné. Snaží se přátelství rozvíjet a pokud není možné se s přáteli stýkat pravidelně, setkávají se s nimi alespoň občas.

Před uskutečněním rozhovorů jsem se domnívala, že dotázaní oldskauti z nejstarší generace a z generace, která začala navštěvovat skautskou organizaci v roce 1967, budou se skautingem úzce spjatí a budou mít striktnější názory než nejmladší dotazovaná generace. Tato domněnka se mi během rozhovorů nepotvrdila. Nejstarší dotazovanou generaci spojovalo to, že oni chodili více na výlety a myslí si, že dnešní skauti místo výletů hrají více her. Respondenty, co nastoupili do skautské organizace v roce 1967, spojovaly odpovědi, že je skauting naučil samostatnosti a dnešní skauting by měl děti odvést od televizních obrazovek a počítačů. Oba dotazovaní z prostřední generace jsou hrdí na kroj a na to, že jsou skauti. Nejmladší respondenty spojovalo to, že po vstupu do skautské organizace považovali za důležitý výchovný systém.

Při kódování odpovědí na otázku: Co bylo v té době, kdy jsi začal/a skautskou organizaci navštěvovat důležité? Mě zaujalo, že všechny dotázané ženy považovaly za důležité zálesácké dovednosti, kdežto všichni dotázaní muži považovali za důležité to, že dříve měli okolo klubovny více přírody. Domnívám se, že dotazované ženy považují za důležité zálesácké dovednosti, protože ve skautingu se role nerozdělují na genderové. Pokud je oddíl jen dívčí, musí si dívky poradit s mužskými pracemi, kdežto v chlapeckém oddíle si hoši musí poradit s pracemi ženskými. Dnešním trendem je mít

oddíly koedukované. Podle mého názoru vede koedukace k přesnému vymezení genderových rolí.

Závěr

Ve své práci jsem se pokusila o analyzování vývojové tendence pojetí skautské výchovy v našich podmínkách.

Teoretická část práce přináší náhled na vývoj skautské organizace ve světě, jak se skautská organizace vyvíjela na našem území vlivem historických událostí. Okrajově se zabývá skautingem ve světě. Popisuje výchovu ve skautingu u nás, změny v pojetí skautské výchovy, na které navazuje výzkum.

Z výzkumu vyplynulo, že skautská organizace učí napříč generacemi lásku k přírodě a dává svým členům morální hodnoty, podle kterých se po jejich osvojení řídí celý život. Skauting je přitažlivou a zábavnou formou trávení volného času pro všechny zkoumané generace. Respondenti se ve skautské organizaci naučili spolupracovat s lidmi a vést tým.

Důležité prvky ve skautské výchově podle dotazovaných jsou mezilidské vztahy, skautské a lidské zásady a vztah přírodě.

Z provedeného šetření vyplynulo, že se ze skautingu vytrácí hrdost na kroj, národní hrdost a morální hodnoty. Vytrácení národní hrdosti spatřuji v celé společnosti a ne jen ve skautské organizaci. Hrdost na kroj vnímám velmi podobně jako hrdost národní, lidé v dnešní společnosti nemají potřebu někam patřit, protože nebojují za společnou věc. V období míru lidé nepotřebují dávat krojem nebo jinou uniformou najevo, kam ve společnosti patří.

V dnešní době jde do popředí lidského zájmu zábava, protože máme stále méně volného času. Tomuto trendu se přizpůsobila i skautská organizace a svým členům nabízí více zábavy, než předchozím generacím. Starší generace ve skautingu stmeloval pocit sounáležitosti a boje za stejnou věc, materiální nedostatek a možnost volného pobytu v přírodě. Všechny dříve zmíněné aspekty dnešní společnost nemá, proto se skauting zaměřuje na to, aby byl pro své členy hlavně zábavnou a kvalitní formou trávení volného času.

Seznam použitých zdrojů

ČÁDA, F., 1991. *Kouzlo a výchovná hodnota skautování*. In: SVOJSÍK, A., B. 1991. *Základy Junáctví: návod na výchovu české mládeže na základě sira R. Baden-Powella "Scouting" a za laskavého přispění českých odborníků*. 3. nezm. vyd. Praha: Merkur. ISBN 80-7032-001-X.

ČÁDA, F., 1913. *Význam skautování: Rozprava o výchovné hodnotě skautingu*. Praha: České lidové knihkupectví.

ČLOVĚK V TÍSNI, 2015. Skautská sbírka. In: *Postavme školu v Africe* [online]. [vid. 25. 2. 2015]. Dostupné z: <http://www.skolavafrice.cz/skauti>

JANKA, O., 2009. *Čas skautů*. Pelhřimov: Nová tiskárna Pelhřimov. ISBN 978-80-7415-013-5.

JUNÁK – ČESKÝ SKAUT, Z. S., 2014. *Junák – český skaut, z. s. stanovy spolku*.

JUNÁK – SVAZ SKAUTŮ A SKAUTEK ČR, 2011a. Betlémské světlo. In: *Skaut.cz* [online]. [vid. 25. 2. 2015]. Dostupné z: <http://www.skaut.cz/skauting/nase-projekty/betlemske-svetlo>

JUNÁK – SVAZ SKAUTŮ A SKAUTEK ČR, 2011b. Co je skauting. In: *Skaut.cz* [online]. [vid. 29. 1. 2015]. Dostupné z: <http://www.skaut.cz/skauting/o-skautingu>

JUNÁK – SVAZ SKAUTŮ A SKAUTEK ČR, 2011c. Hlavní principy skautského programu. In: *Skaut.cz* [online]. [vid. 29. 1. 2015]. Dostupné z: <http://www.skaut.cz/skauting/skautsky-program/hlavni-principy-programu>

JUNÁK – SVAZ SKAUTŮ A SKAUTEK ČR, 2011d. Skautské projekty – tvoříme lepší svět. In: *Skaut.cz* [online]. [vid. 29. 1. 2015]. Dostupné z: <http://www.skaut.cz/skauting/nase-projekty>

JUNÁK – SVAZ SKAUTŮ A SKAUTEK ČR, 2011e. Skautský program. In: *Skaut.cz* [online]. [vid. 29. 1. 2015]. Dostupné z: <http://www.skaut.cz/skauting/skautsky-program>

JUNÁK – SVAZ SKAUTŮ A SKAUTEK ČR, 2011f. Zajímavá fakta a čísla. In: *Skaut.cz* [online]. [vid. 29. 1. 2015]. Dostupné z: <http://www.skaut.cz/skauting/o-skautingu/fakta-cisla>

JUNÁK – SVAZ SKAUTŮ A SKAUTEK ČR, 2013 – 2014. Historie sbírky. In: *skaut.cz* [online]. [vid. 25. 2. 2015]. Dostupné z: <http://www.skaut.cz/protileukemii/sbirka-a-nadace/historie-sbirky/>

JUNÁK – SVAZ SKAUTŮ A SKAUTEK ČR, 2015. *Změna výchovné kategorie člena* [online] [vid. 29. 1. 2015]. Dostupné z: <http://is.skaut.cz/napoveda/%28S%28hxsq3k45r1221t45hkiflr45%29%29/Print.aspx?Page=Zmena-vychovne-kategorie-clena>

JUNÁK – SVAZ SKAUTŮ A SKAUTEK ČR, STŘEDISKO DVOJKA PRAHA, 2015. Historie. In: *Napříč Prahou – přes tři jezy* [online]. [vid. 25. 2. 2015]. Dostupné z: <http://3jezy.skauting.cz/historie>

KLOFÁČ, V., 1991. *Vývoj skautingu*. In: SVOJSÍK, A., B. 1991. *Základy Junáctví: návod na výchovu české mládeže na základě sira R. Baden-Powella "Scouting" a za laskavého přispění českých odborníků*. 3. nezm. vyd. Praha: Merkur. ISBN 80-7032-001-X.

NAGY, L., 1999. *250 miliónů skautů*. 1. vyd. Praha: Junák – svaz skautů a skautek ČR, Tiskové a distribuční centrum. ISBN 80-86109-23-2.

NAKLADATELSTVÍ MERKUR, 1991. *Základy Junáctví: návod na výchovu české mládeže na základě sira R. Baden-Powella "Scouting" a za laskavého přispění českých odborníků*. 3. nezm. vyd. Praha: Merkur. ISBN 80-7032-001-X.

PELCL, L., 2014. Rodinný skauting – shrnutí nejen k registraci. In: *Skautská křížovka*. [online]. 13. 1. 2014 [vid. 24. 3. 2015]. Dostupné z: <http://stara.krizovatka.skaut.cz/organizace/dulezite-informace/8826-rodinny-skauting/>

RAŠKA, V., 2012. *Ernest Thompson Seton*. Vyškov: Knihovna Karla Dvořáčka. ISBN 978-80-85063-13-4.

SVOJSÍK, A. B., 1991. *Základy Junáctví: návod na výchovu české mládeže na základě sira R. Baden-Powella "Scouting" a za laskavého přispění českých odborníků*. 3. nezm. vyd. Praha: Merkur. ISBN 80-7032-001-X.

ŠANTORA, R., aj., 2012. *Skautské století: dobrodružný příběh 100 let českého skautingu*. 1. vyd. Praha: Junák – svaz skautů a skautek ČR Tiskové a distribuční centrum. ISBN 978-80-86825-72-4.

ŠTORCH, E., 1921. *Tábornická příručka organizace rodinného skautinku*. Praha: Kompas.

WOLKER, J., 1949. *Táborový deník šestnáctiletého skauta Jiřího Wolkra*. 2. uprav. vyd. Praha: Václav Petr.

WOSM, 2015. The Story of Scouting. In: *World Organization of the Scout Movement* [online]. [vid. 9. 3. 2015]. Dostupné z: <http://scout.org/node/81>

ZAHRANIČNÍ ODBOR JUNÁKA, 2005. Mezinárodní zakotvení Junáka. *Mezinárodní rozměr skautingu*, s 12, 73. ISSN 1210-9827.

Seznam příloh

Příloha A – rozhovor s respondentem 4

Příloha B – rozhovor s respondentem 5

Příloha A

1) Mám první takovou vstupní otázku. Co nebo kdo Tě přivedl do skauta?

Domnívám se, že maminka, protože můj bývalý vedoucí byl její kolega z práce.

2) Jak jsi jako dítě vnímal tu dobu, ve který jsi skautoval, a postavení skautů v té době, co bylo tehdy důležité?

Vnímal jsem, že jsem chodil na skautský schůzky. Když jsme šli někam v krojích, tak se za námi lidi otáčeli a že to nebylo nepříjemné. Ještě jsem pak vnímal, když nás 21. srpna 68 přijeli osvobodit soudruzi, táta měl na klopě československou vlaječku a já jsem s ním šel jednou nebo dvakrát ve skautskym do města, tak že to nebylo nejpříjemnější – pohledy sovětských vojáků a oni nebyli příjemní vůbec.

3) Pak tu mám otázku, že skauting je proslulej tím, že se tam navazují přátelství na celý život, získal jsi ve skautu přátele, se kterými se stýkáš dodnes?

Přátelé na celý život? Můj přítel na celý život už mezi námi bohužel není. S dalšíma se naše cesty hodně rozešli, protože jsme každéj chodili na jiný základní školy po celým Liberci. Ano, potkávám se občas s některejma z nich, ale je to hodně sporadické. Jako vim, že pak když skončil skauting, tak jsme se s některýma klukama potkávali, byli jsme chlapeckej oddíl, teda i holkama na táborech, který pořádala vysoká škola v Dolánkách u Dlaskova statku a tam ten tábor vedli ty lidi, který nás vedli ve skautu. No říkám, jinak jedinej s kým bych se stýkal byl K..., bohužel no. Dokonce jsem zjistil, že jsme bydleli i v jednom stanu.

4) Co tě skauting naučil, v čem Tě ovlivnil?

• Dovednosti, znalosti, postoje, Co Ti přinášelo a dávalo?

To je komplexní otázka, na kterou jest potřeba komplexně odpovědět. Skauting mě ovlivnil v tom, že dneska nemám problém s tím dělat dobré skutky, i když jsem pravidelně po nich po zásluze potrestán, že ano. Ovlivnil mě v toku dějin s tím, že jsem pak jezdil na čundry, že jsem měl nějakej vztah k přírodě. Láska k vodě a ke kánoistice, teď se za to spíš stydim, no ne, běž se podívat dneska k řece, jak to tam vypadá, proto to myslim. Co naučil? Že si musíme sami postavit stan, že si musíme po sobě uklízet, no, že si musí člověk sám umět uvařit. Dodneška vim, že umim rozdělat oheň jednou sirkou. Co mě skauting naučil, mimo jiný i lásku k mapám, který mě teda pak provázely nějakým způsobem celej život. A dneska ať přijedu do kterýhokoliv města, kde jsem poprvý v životě, tak moje první cesta do informačního centra, a tam si koupim

nebo dostanu mapu, to abych měl nějakou památku a když se chci projít, tak hodím oko do papírové mapy, ano, máme navigace v mobilech, ale furt je lepší oko do papírové mapy.

- **A jak jsi tehdy činnost ve skautingu vnímal?**

Jako dobrodružství.

- **Prostě to bavilo?**

Bavilo mě to, no. Některý schůzky si pamatuju dost matně, se odehrávaly v klubovně, ale vim, že jsme chodili hodně ven. Doma jsem si toho moc nenahrál.

- **Když se vrátíme k té době, co Ti přinášelo a dávalo?**

No mně to přinášelo, to si takovej malinkatej človíček moc neuvědomí, to si uvědomí člověk po x milionech let. A co mi to dávalo? Partu kamarádů, u kterých jsem věděl, že na sebe můžeme navzájem spoolehnot, tam nebyl žádněj hajzlík nebo žádněj podrazák, to tam nebylo. Přineslo mi to lásku k přírodě, lásku k turistice, pravda, dneska z toho už nic nedělám, ale byly doby, kdy jsem na čundry jezdil pravidelně.

5) Co by měl skauting dětem dávat bez ohledu na dobu?

Já jsem ti víceméně odpověděl v předchozí otázce. Co by měl dávat skauting? V první řadě důvěru k lidem, a abys měla okolo sebe pár lidí, na který se stoprocentně můžeš spoolehnot a za který víš, že můžeš dát ruku do ohně. To je jedna věc, no, určitě lásku dětí k přírodě, řeknu to takhle, ty bys měla odvíst děti od televizních obrazovek a počítačů do přírody a mezi lid obecný. Děti dneska neumí číst v mapě s buzolou, to je ve škole nenaučí.

6) Já mám takovou hodně podobnou otázku, takže předpokládám, že bys řekl to samý. Když se zeptám, na co by se měl dnešní skauting ve výchově mladých lidí zaměřit, tak odpovíš to samý?

Ve svý podstatě řeknu to samý, ještě bych řekl na mezilidský vztahy a taky jak bych řekl, to, co dnešní rodina neumí: výchovu dětí ke slušnosti, úctě k starším, psal o tom Foglar knížky, mluvil o tom Guth Jarkovský a jiní moudří mužové. Pořád bych zůstal u dělení na klučíci a holčíci, řekněme si to na rovinu – přítomnost obou pohlaví rozptyluje. Moderní technologie nás vzdalujou, i když nás přibližujou, tohle je to, na co by se měl skauting zaměřit, zahodit moderní technologie do kšá a vyndat starý dobrý moudra.

- **Ty jsi nakouls dnešní skauting, jak si myslíš, že dnes vychovává mladou generaci?**

Výchova v rodině se vzdaluje, protože oba rodiče pracují od nevidím do nevidím, bohužel to není jenom u nás, je to v celém Evropském kontinentu.

- **Já už mám jenom otázky na závěr, myslíš, že se ze skautingu vytrácí myšlenky, který byly důležité?**

Přestáváme být hrdí, na to, že jsme Češi, což jsme tehdy byli. A to se nebavím jen o době po osvobození i předtím, to jsme byli hrdí na to, že jsme z Liberce, to si myslím, že se dneska vytrácí a to tak, že hodně. Vůbec národní hrdost, neříkám, že nacionalismus. Nějaký to povědomí, že člověk odněkud pochází a že by někam měl patřit, že by něco měl znamenat, to si myslím, že se vytrácí v celé společnosti, takže asi pravděpodobně i v tom skautingu.

Příloha B

1) Co nebo kdo Tě přivedl do skauta?

No tak moji rodiče oba byli skauti, můj otec od roku 1914. Tak to bylo u mě normální, že jo. Bráčové byli skauti taky a tak já jsem nastoupila hned ve 45. roce, já o skautingu všechno věděla.

2) Já děkuju za odpověď, teď se zkusíme ponořit do té doby, do 45. roku. Jak jsi viděla tu dobu, když jsi začala skautovat, co bylo tehdy důležité a jak skauti byli postaveni v tu dobu?

No to se to hrozně rozjelo ve 45. roce, na plný pecky. Kdo skautoval před válkou, okamžitě se do toho zase zapojil.

• Když se zaměříme na to, jak jsi tu dobu vnímala ty?

No byli jsme nadšený, protože to bylo po válce, všechno svobodný, všechno jsme mohli dělat, chodili jsme různě na vejlety. Bylo to bezvadný, dali jsme dohromady super skupinu, v 46. už jsme tábořili. Kluci postavili tábor a my tam byly po nich, my jsme vždycky byly samostatný dívčí oddíl, ještě dneska máme samostatnej dívčí oldskautskej oddíl.

3) Já budu pokračovat k další otázce, ty už ses tady o tom trochu zmínila. Ve skautu se navazují přátelství na celý život.

To teda jo.

• Získala jsi ve skautu takové přátele a stýkáš se s nimi dodnes?

No ježíš, doteďka se s nimi stýkám. Jeden čas jsme oldskauti spravovali Selešku. Já jsem pak dala dohromady, takovou 2x ročně jsme se scházeli právě na Selešce. A to jezdili všichni, i když už nebyli členové oddílu, třeba z Hradce i z Moravy k nám jezdil jeden bratr než zemřel, z Ústí nad Labem, z Děčína, no prostě ze všech možných stran a dokonce mezi nás přišla i naše první vedoucí. Prostě se scházíme pořád no. Takže to přátelství skutečně a můžu říct, že když někomu něco je z těch děvčat, ta druhá se jí vždycky snaží vypomoct – přátelství na celý život.

• Patří to k tomu, je to potvrzený.

Ano, ano.

4) Pak tu mám co Tě skauting naučil, nebo v čem Tě ovlivnil? Můžeme začít postupně třeba od nějakých dovedností, znalostí, pak postoje.

No tak všecko, já jsem byla holka z vesnice, já uměla řezat dřevo, štípat, zatlouct hřebík, to pro mě nebyl problém no a všecko, co mě život potřeboval naučit, se všim jsem se setkala.

- **To by bylo k dovednostem a znalostem a co postoje, jaký jsi získala díky skautu?**

No naučilo mě to bejt chápavá k ostatním lidem, protože ne vždycky byli ostatní, tak jak měli bejt, naučila jsem se, že každěj člověk je nějakej a že s nim musíš pracovat prostě samostatně a přivádět ho na tu cestu, aby z něj byl člověk, kterej se může všude postavit zpřima.

- **Skvěle odpovídáš, ani nemusim doplňovat. Kdybych se zeptala, co Ti to přinášelo a dávalo, byla by stejná odpověď?**

Jistě, přátelství, člověka to táhne k tomu člověku, kde vidíš to dobro nebo prostě tu lásku k přírodě, rozumíš, legraci, pochopení pro druhýho.

- 5) **Já bych se přesunula do dnešní doby. Co by podle Tebe měl skauting dětem dávat bez ohledu na dobu, co považuješ za důležité?**

Já za nejdůležitější ve skautingu považuju výchovu, vštěpovat těm dětem skautskej zákon, protože jakmile máš vžitej skautskej zákon, nemůžeš uhnout. Já všude prosazovala morálku, aby děti měly morálku, aby měly úctu k druhým lidem, aby nebyly jenom povrchní, aby neviděly jenom značkování nebo signalizování nebo takový věci to je všechno jenom pomůcka, aby se ty děti zabavily, ale v první řadě je do těch dětí už od malička vštěpovat ten zákon. Potom člověk může vyrůstat jako správnej člověk, když neuhneš.

- **Já se zas ještě zeptám na ty dnešní děti, co by to dětem mělo přinést?**

Morálku, úctu k lidem.

- 6) **Na co by se měl dnešní skauting ve výchově mladých lidí zaměřit? To mi přijde, že už jsi řekla, takže to můžeme přeskočit.**

Já vim, že je to dneska těžší. Je potřeba, aby ta mládež okolo sebe nabalovala vždycky někoho dobrýho nebo se snažit z něj toho dobrýho člověka udělat, protože jakmile na sebe nebudou lidi hodný, je to k ničemu na světě.

Ted' jsem se ptala na tu dnešní dobu, jak by to podle Tebe mělo bejt a ted' by mě zajímal Tvůj názor, jak je to ted'. Jak si myslíš, že skauting vychovává tu mladou generaci?

Jezdíváme za N... na tábor a za jinýma. Byla jsem jako zdravotnice i jako pomocná v kuchyni, takže s těma dětma jsem si rozuměla, prostě mi to nepřišlo, že to jsou malý děti. Co jsem vyzorovala, že ted' maj jinej způsob her, než jsme měli my. My jsme

hodně chodili, my jsme přijeli na tábor a celý kraj nebo to okolí jsme museli procestovat. Dneska většinou mají ty hry, ale já si nemůžu stěžovat, já si myslím, že ty děti jsou prima.

- **To je hezká odpověď. Myslíš, že se vytrácí některé myšlenky, které byly důležité? Když se zaměříme na ten 45. rok, je to dlouhá doba.**

No je to strašně dlouhá doba, ale na Jamboree v Doksech (léto 2014) se mě ptala nějaká reportérka, jestli má budoucnost Junák. Já jsem říkala: v každém případě, já jsem optimista, já věřím v dobro, věřím v hodný lidi a že se to musí všechno zlepšit. A že ty děti budou lepší, než byla generace mezi námi, víš vyloženě ta Gottwaldova generace. Oni nevěděli, že 28. října vznikla republika, to se neučili, to pro ně bylo zestátnění. Už jenom oldskauti se scházíme 28. října u Skautského kamene. Dřív jezdily všechny děti z Frýdlantu, z Nového Města, z Českého Dubu, udělaly se na celý den hry, předváděli se tam ty skauti, byly tam postaveny stany, lidi tam chodili, ptali se, takhle jsme to propagovali ten skauting a dneska si každý hraje na tom svém písčičku, v tom svém oddíle nebo ve středisku. Já už jsem navrhovala, že jsme mohli s tím našim střediskem zasadit stromy, to vzešlo od naší oldskautky, dyť tady nikde není žádná skautská alej, dyť by to bylo hezký, kdybychom zasadili pár stromů a měli skautskou alej.

- **To je hezký, já bych se ještě vrátila do toho 45. roku a poválečného období, ty jsi to tady trošku nakousla, mám poslední otázku, jestli vidíš nějaké rozdíly, mluvila o tom, že vy jste hodně chodili a ty dnešní děti jsou spíš zaměřeny na hry.**

To já taky vim, že jezdí na vejlety, jednou za 14 dní, ale já mluvila přímo k tomu táboru, to jsme měli okolí prochozený všude. Každý rok jsme tábořili jinde. Tenkrát bylo takových tábořišť, kde nás nechali na louce, klidně i zadarmo, dřeva jsme si mohli přinést z lesa, kolik jsme chtěli. Slamáky jsme si nacpali v hájovně, my byli taková průbojná bych řekla. Dneska děti znaj počítače, to je fakt, jo uměj s tím dělat, uměj si najít, co chtějí, ale to není ono, člověk to musí dostat do hlavy a ne jenom z internetu si to přečíst. Je potřeba, aby děti hodně četly.

- **Já se ještě zeptám konkrétně, dneska ráno jsem dělala jeden rozhovor a tam byla zajímavá myšlenka, která se týkala krojů. Dřív jste na ty kroje byli hrdí a teď mi přijde, že to jde do pozadí.**

Je to tak, my jsme opravdu byli hrdí, ještě dneska jsme všichni tak pyšní na ten kroj, jsme starý dědci a starý babky, rozumíš, ale když vidíš, jak tam přijde v krátkých kalhotkách, je to až směšný, ale on se cítí junákem a jde v kroji. Jo, byli jsme pyšní na ten kroj a jsme.

- **A myslíš, že ty dnešní děti to mají jinak?**

Já ti nevím. My jsme každý den ráno na táboře nastupovali v kroji k vlajce. A dneska některý nastupují v kroji, ale jsou oddíly, kde nastupují ve stejnejch tričkách, ve kterých si už pak zůstávají a mají ten program. No asi taková malá úcta k tomu kroji, k té vlajce.

- **Ještě se zeptám konkrétně, co si myslíš o národní hrdosti?**

No to je potřeba strašně lidem vtoukat do hlavy.

- **Myslíš, že je tam nějaký posun?**

Je, je. Skutečně je. Už to, že ty dospělejší neznají ani naše dějiny, že jim je to všechno šum a fuk. Jak jsem říkala o 28. říjnu, dyť ani ty děti k tomu přijít se poklonit k tomu památníku, máme tam lípu. 28. října jsme ji tam vysadili proti Lidověj Sadům. Tam taky vždycky jdeme, to je symbol našeho národa – lípa, a ten památník, kterej tam je vlastně ve tvaru vlajky a s tím skautským emblémem a nejenom tohleto, vůbec já bych řekla dějiny, že jsou úplně mimo a z dějin se musí vycházet. Je potřeba těm dětem neustále zákon a slib, to dítě musí vidět, že slouží té vlasti a proč slouží té vlasti. Že ta vlast je to naše vlastní, nic jinýho nemáme.